

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1183

19. PROSINCA 2025. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Dan izbora prvog saziva HNV-a

Veliki pomaci
u 23 godine

SADRŽAJ

4

Završna godišnja konferencija
za medije predsjednice HNV-a
Jasne Vojnić

**»Nismo stajali,
gradili smo i stvarali
konkretno i vidljivo«**

10

Zbornik o diskriminaciji na osnovu
nacionalne pripadnosti

**Visok stupanj postupanja
po preporukama**

12

Preč. Dragan Muharem,
svećenik Subotičke biskupije,
župnik župe sv. Terezije Avilske

**Spasenje je došlo umo-
tano u krpu, ne u luksuz**

20

Božićna izložba Hrvatske
čitaonice Fischer u Surčinu

**Rukotvorine inspirirane
blagdanom**

31

Godišnja izložba HLU-a Croart
u Subotici

**Baština – inspiracija
za slikare**

32

Božićni koncert Subotičkog
tamburaškog orkestra

**Poznati zvuci
koji donose radost**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijjin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako
(novinarka)

Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

HRVATSKA

RIJEČ

Sretan Božić

svim čitateljima i suradnicima želi

NIU »Hrvatska riječ«

»Nismo stajali, gradili smo i stvarali konkretno i vidljivo«

Sumirajući godinu na izmaku na završnoj godišnjoj konferenciji za medije u Subotici, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** ocijenila je da je 2025. za hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji bila zahtjevnja, ali radna godina, u kojoj su ostvareni vidljivi rezultati, uz istodobno otvaranje pitanja koja još uvijek čekaju rješenja.

Govoreći o učinjenom, Vojnić je naglasila da je hrvatska zajednica tijekom godine realizirala niz konkretnih projekata u području obrazovanja, kulture i infrastrukture.

»Kraj godine uvijek je trenutak istine. Trenutak kada ne brojimo samo dane, nego rezultate, propuste i odgovornost. Za hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji, 2025. godina bila je godina u kojoj smo istovremeno i gradili i upozoravali«, rekla je Vojnić.

Prema njezinim riječima, tijekom godine završena su tri nova vrtića, kupljena je kuća u Šidu, započeti su radovi na suvenirnici, pokrenut je program poljoprivrede, a izrađena je i analiza za Akcijski plan za manjine u okviru poglavlja 23. Također je naglasila da je odobreno više od 200 projekata za udruge i župe te da su ostvareni pomaci u području obrazovanja i stipendiranja.

»I zato danas, ovdje, možemo reći jasno: nismo stajali. Gradili smo i stvarali konkretno i vidljivo. To nisu simbolične geste. To su rezultati«, poručila je.

Vojnić je istaknula i povećanje broja djece u vrtićima i školama, osiguranje prijevoza na četiri linije za 62 učenika, provedbu 16 izvannastavnih aktivnosti s oko 1.200 sudionika te dodjelu 149 stipendija, kao i uvođenje nastave hrvatskog jezika u Beogradu.

Istodobno je upozorila da, unatoč postignućima, brojni problemi i dalje opterećuju položaj hrvatske zajednice u Srbiji.

»Ali istina ove godine, kao i uvijek, ima i drugu stranu. Paralelno s tim uspjesima, mnoga ključna pitanja ostala su neriješena – od odnosa s institucijama i predstavnicima vlasti Republike Srbije, preko kadrovskih kapaciteta, do pitanja ravnopravnosti Hrvata u Srbiji«, kazala je.

Kao primjer neriješenih problema navela je slučaj vrtića u Tavankutu, dodajući da ipak postoje određeni pomaci nakon nedavnog susreta s ministrom u Vladi Republike Srbije.

»Slučaj vrtića u Tavankutu to najbolje pokazuje, ali prije dva dana susreli smo se s ministrom Vlade Republike

Srbije i postoje naznake i dobra volja da se to pitanje ipak riješi», rekla je Vojnić.

Na kraju je uputila zahvalu institucijama i partnerima iz Hrvatske i Srbije, kao i pripadnicima hrvatske zajednice.

»Zahvaljujem Vladi Republike Hrvatske, Hrvatskom saboru, županijama, gradovima i općinama Republike Hrvatske, našim partnerima u Srbiji, europskim institucijama, udrugama, Crkvi, djelatnicima naših institucija i – prije svega – ljudima ove zajednice. Onima koji su ostali. Onima koji grade. Onima koji ne odustaju«, naglasila je.

Zaključno je istaknula da je godina iza njih bila zahtjevnija, ali jasna u pogledu smjera daljnjeg djelovanja.

»Godina 2025. nije bila laka. Bila je radna. I bila je jasna. U narednoj godini nastavljamo istim tempom, očekuju nas izbori i vjerujemo da ćemo dobiti priliku sve ovo i nastaviti«, poručila je predsjednica HNV-a.

Na pitanje novinara kako komentira kritike da njeni istupi u Saboru štete hrvatskoj zajednici, Vojnić je odgovorila da pretpostavlja od koga dolaze kritike i misli da one govore o samom izvoru: »Vi ako ste pratili rad dotičnog gospodina, jednako tako se zalagao za naša prava i imao jednako jasna stajališta po pitanju zahtjeva naše zajednice dok se nije dogodilo što se dogodilo i on prešao na drugu stranu. Ono što smatram i što kao i psiholog tvrdim

– beba koja ne plače, neće dobiti jesti. Svjesna sam da nekada u nastupima možda crvene crte budu jače, ali mi moramo jasno artikulirati naše stavove. Ministar **Piletić** sada kad je bio on je isto kazao: 'Jasna, hvala ti što sada prvi puta čujemo što su problemi Hrvata u Srbiji jer ih do sada nismo vidjeli i nismo ih registrirali.' Uvijek morate, do granice, jasno reći. S tim, što moram podcrtati jednu stvar – moji istupi su jednaki i u Srbiji i u Hrvatskoj i nikada neću kritizirati Srbiju generalno, kritizirat ću konkretne procedure, konkretne postupke i nikada neću reći da svi tako rade. Ako je problem vrtića u Tavankutu, to se treba riješiti, ako je problem govora mržnje, zna se od koga on dolazi i gdje treba prestati. Mi nećemo moći ostvariti naša prava ako se ne nametnemo kao relevantni sugovornici, u ovom trenutku to itekako jesmo. Podrška ministra za ljudska i manjinska prava na Danu zajednice dovoljno dobro govori. I nećemo stati iza ovim smjerom do god se ne dogode susreti dvije države. Ako pratite moje istupe u Saboru, možete vidjeti da jednako tako pitam ministre u Hrvatskoj kada će doći do susreta s predstavnicima vlasti Republike Srbije. To što mi zastupamo naša prava ne znači da mi želimo nekom manje ili lošije, nikoga ne ugrožavamo. Želimo dobiti sve što nam pripada po zakonu.«

M. V. R.

Za studente u Srbiji 150 stipendija

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni natječaj za dodjelu stipendija studentima, pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske za akademsku godinu 2025./2026.

Bit će dodijeljeno 2000 stipendija za akademsku godinu 2025./2026., od čega 300 stipendija za studij u Republici Hrvatskoj (200 stipendija za pripadnike hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, 60 stipendija za pripadnike hrvatske nacionalne manjine i 40 stipendija za pripadnike

hrvatskog iseljništva), 1500 stipendija za studij u Bosni i Hercegovini, 150 stipendija za studij u Republici Srbiji, 30 stipendija za studij u Crnoj Gori, 5 stipendija za studij u Republici Kosovo, 15 stipendija za studij u Republici Sjevernoj Makedoniji. Stipendije se dodjeljuju studentima za jednu akademsku godinu jednokratno, odnosno za razdoblje od 10 mjeseci u mjesečnom iznosu od 175 eura. Pravo sudjelovanja na Javnom natječaju imaju studenti, pripadnici hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, koji su upisani u statusu redovitog studenta na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i javnim visokim učilištima u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Republici Kosovo, Republici Sjevernoj Makedoniji i Republici Srbiji.

Prijava na Javni natječaj obvezno se podnosi u elektroničkom (sva dokumentacija) i papirnatom (Izjava prijavitelja o točnosti podataka, ovjerena potpisom studenta/ice, izvorNIK) obliku.

Poveznica na e-natječaj: <https://eprijave-hrvatiizvanrh.gov.hr/>.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je od 17. prosinca 2025. do 16. siječnja 2026. godine. Sve informacije o postupku prijave mogu se potražiti u dokumentu »Upute prijaviteljima«, a dodatna pojašnjenja o pojedinim pitanjima vezanim uz podnošenje prijave, dokumentaciju i bodovanje nalaze se u dokumentu »Najčešća pitanja i odgovori«.

Obilježen praznik Hrvata u Srbiji – Dan izbora prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća

Veliki pomaci u 23 godine

»Ono što je jako važno za rast naše zajednice jeste da otvaramo nova područja gdje je naša zajednica u potrebi, da mislimo na svakog njenog pripadnika«, rekla je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić

Jedan od četiri praznika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji – Dan izbora prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća – obilježen je utorak, 15. prosinca, svečanom akademijom u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Naime, prije 23 godine, 15. prosinca 2002. u Subotici je održana elektorska skupština na kojoj su izabrani članovi I. saziva HNV-a, tijela osnovanog radi ostvarivanja prava hrvatske manjine u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma.

Pomoć za najpotrebitije

Sumirajući godinu za nama, predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** ocijenila je da možemo biti izuzetno ponosni zbog kapitalnih projekata, kao što su izgradnja sedam »matica«, završetak izgradnje vrtića, otvaranje programa za poljoprivrednike, snaženje novih kadrova, stipendije. Najavila je i novu potporu iz Hrvatske – socijalni program za najpotrebitije.

»Ono što je jako važno za rast naše zajednice jeste da otvaramo nova područja gdje je naša zajednica u potrebi, da mislimo na svakog njenog pripadnika. U našoj zajednici imamo puno poljoprivrednika i zato je važno što će

već idućeg tjedna biti raspisan natječaj za poljoprivredu. No, nažalost, kao i u svakoj zajednici, ima jako puno onih koji su u potrebi, koji su na rubu egzistencije, i zaista je jako važno da mi kao krovna institucija mislimo na svakog pripadnika naše zajednice i da ne budu zaboravljeni«, navela je Vojnić.

Što se političko-društvene situacije tiče, rekla je kako odnosi između Hrvatske i Srbije trenutno nisu na zavidnoj razini i zato su ovakvi susreti prijeko potrebni. U tom kontekstu, istaknula je i važnost prisustva predstavnika Hrvatske i Srbije na proslavi dana zajednice.

»Samo razgovorom možemo otvoriti sva pitanja. Da sjednemo za isti stol, da razgovaramo, jer zidovima ništa nećemo postići. Ne tražimo puno, nego da budemo sugovornici za stolom i samo ono što je propisano zakonom da bude za nas i realizirano«, istaknula je Vojnić.

Potpora manjinskim zajednicama

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Demo Berisha** ocijenio je kako je HNV za 23 godine postojanja učinio mnogo na ostvarivanju manjinskih prava Hrvata u Srbiji.

»Za 23 godine postojanja, a put je bio trnovit, HNV je učinio mnogo toga da bi se došlo do nivoa gdje se nalazi danas, s mnogo uspjeha, rada i učinjenog. Ostalo je još malo to da dotjeramo. Gospođa Vojnić i njen tim dali su izuzetan doprinos izradi Akcijskog plana za nacionalne manjine koje naše Ministarstvo završava do pred kraj godine, gdje ćemo podići manjinska prava na viši nivo, od financiranja do konzumiranja prava koja im pripadaju«, kazao je ministar Berisha.

Govoreći o srpsko-hrvatskim odnosima, ocijenio ih je kao turbulentne te dodao kako Jasna Vojnić kao zastupnica u Hrvatskom saboru i kao predsjednica HNV-a doprinosi tome da »mi u budućnosti imamo potpuno drugačiji odnos između dviju država«.

Najavio je i rješavanje problema oko početka rada vrtića u Tavankutu te pozvao pripadnike hrvatske manjine da se, u susret izborima za nacionalno-manjinska vijeća, upišu u poseban birački popis.

Za bolje međudržavne odnose

Ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske **Marin Piletić** podsjetio je kako Vlada Hrvatske kroz različite programe pomaže Hrvatima u Srbiji »da se profiliraju, budu vidljivi i postojani i politički i kulturno na prostorima gdje žive stoljećima«.

Jednak politički okvir, kako je dodao, Vlada Hrvatske ima i za nacionalne manjine u Hrvatskoj, posebice srpsku. Kada je riječ o potpori Hrvatima u Srbiji, za iduću godinu najavio je novi program koji će se ticati bolje socijalne uključenosti ranjive skupine starijih osoba. U kontekstu ove teme, ministar Piletić ukazao je i na pojekt »Zaželi« preko kojeg je u Hrvatskoj zaposleno 9.000 dugotrajno nezapošljivih osoba za potrebe pružanja pomoći u kući za više od 60.000 starijih i nemoćnih osoba.

»Europa, Hrvatska i Srbija kontinuirano stare, jer se povećava udio starih osoba u ukupnoj strukturi stanovništva. Tema dugotrajne skrbi je nešto što je važno i za Srbiju, te ta iskustva ovim programom želimo sada pre-

nijeti i hrvatskoj zajednici u Srbiji, vjerujući da će ona taj model predložiti cijeloj zajednici ovdje u Srbiji», kazao je Piletić.

Govoreći o međudržavnim odnosima, naveo je kako bez potpore vlasti u Srbiji proces unaprjeđenja položaja hrvatske manjine može biti otežan:

»Zbog toga smo došli ovdje razgovarati, vidjeti koji će nam biti daljnji koraci. Mi smo susjedi, jedni na druge naslonjeni stoljećima. Kao što je i ministar Berisha rekao, u svim odnosima postoje usponi i padovi, cilj nam je da ti odnosi u budućnosti budu puno bolji nego što su danas«.

Godišnje nagrade HNV-a

Na Dan izbora prvog saziva HNV-a tradicionalno se dodjeljuju godišnje nagrade Vijeća. Priznanje **Ban Josip Jelačić** za društveni rad u hrvatskoj zajednici dobila je Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta. Galerija je nagrađena za očuvanje jedinstvene baštine – stvaralaštva u tehnici slame. Kako je istaknuto, nastanak prve slike od slame **Ane Milodanović** 1962. godine i pokretanje Kolonije naive u tehnici slame 1986. značili su početak organiziranog likovnog djelovanja koje je stvorilo vrijednu zbirku slika i predmeta od slame.

»Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame osnovana 2011. godine, nastala iz potrebe da se sustavno organizira, zaštiti i prezentira bogati fundus slamarske umjetnosti koji se oblikovao u Tavankutu tijekom više od pola stoljeća. Zahvaljujući stručnosti, predanosti i viziji profesorice **Ljubice Vuković Dulić**, Galerija i slamarke postali su najprepoznatli-

viji dio kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, a Tavankut nezaobilazno mjesto naših posjetitelja«, navedeno je u obrazloženju.

Priznanje **Dr. Josip Andrić** za doprinos hrvatskoj kulturi pripalo je pjesniku **Josipu Dumendžiću Meštru** iz Bođana. Kako je navedeno u obrazloženju, Dumendžić piše poeziju već šest desetljeća bilježeći »radosti i tuge, ljepotu i težinu života, ritam rodnoga kraja i toplinu govora koji nestaje«. »Njegove zbirke – *Šokačke radosti i tuge*, *Čudan ovaj bili svijet*, *Svitanje ri(je)či*, *Vrckave čigre*, *Moja baština* – nisu samo knjige. To su spomenici jednoj kulturi«, dodaje se. Također, njegove pjesme pronašle su put do više od šezdeset časopisa, antologija i zbornika u Srbiji i Hrvatskoj.

Priznanje **Pajo Kujundžić** za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku pripalo je ove godine **Juri Miškoviću** iz Hrvatske. Kao dugogodišnji ravnatelj OŠ **Stjepan Radić** u Božjakovini, Mišković je ovdašnje Hrvate »predstavljao pred školama i institucijama u Hrvatskoj, otvarao nam vrata Ministarstva, poticao suradnje, edukacije i povezivanja s Hrvatima diljem svijeta«.

»Zajedničke suradnje donijele su mnoge projekte koji su obilježili naš razvoj. Upravo zahvaljujući njegovoj inicijativi, vrijednom donacijom, škole u Vojvodini dobile su udžbenike, lektirna izdanja i brojna didaktička sredstva koja su bila prijeko potrebna. Možda je najljepši dio naše suradnje njegova spremnost ugostiti svakoga iz naše zajednice«, navedeno je u obrazloženju.

U pratećem glazbenom programu nastupili su tamburaši HKPD-a **Tomislav** iz Golubinaca i vokalna solistica **Nikolina Gašparović**, dječji zbor **Raspjevane zvjezdice** i tamburaši HGU-a **Festival bunjevački pisama** iz Subotice.

D. B. P. i I. P. S.

Ministar Marin Piletić u posjetu HNV-u

Socijalni program za Hrvate u Srbiji

Ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske **Marin Piletić** boravio je u utorak, 16. prosinca, u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću, gdje se sastao s predsjednicom HNV-a **Jasnom Vojnić** i njezinim suradnicima. Središnja tema sastanka bila je provedba socijalnih programa Hrvatske za Hrvate u Srbiji, po modelu koji se već uspješno provodi u Bosni i Hercegovini. Riječ je o modelima pomoći usmjerenima na starije i socijalno ugrožene pripadnike hrvatske zajednice, kroz različite oblike skrbi i podrške u svakodnevnom životu.

Kao jedan od mogućih modela naveden je program »Zaželi«, koji se može provoditi u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem i udrugama na terenu, pri čemu je naglašeno da je cilj razviti zajedničke aktivnosti i jasno definirane javne pozive kako bi zajednica bila pravodobno informirana i uključena.

Program »Zaželi«, koji se provodi u Hrvatskoj, sufinanciran je iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+). Kroz taj program starije osobe (65 godina ili više) te osobe s invaliditetom, neovisno o dobi, imaju dodatnu skrb i podršku u vlastitom domu, što im omogućava ostanak u lokalnoj zajednici, posebno u ruralnim i slabije razvijenim sredinama.

Omogućena im je podrška u svakodnevnom životu, odnosno pomoć pri obavljanju kućanskih poslova, organiziranju prehrane, održavanju osobne higijene te za druge svakodnevne potrebe.

Predsjednica Vojnić upoznala je ministra s općom demografskom i socijalnom slikom hrvatske zajednice u Srbiji, istaknuvši problem sve starijeg stanovništva te potrebu za

sustavnom i dugoročnom skrbi o najranjivijim članovima zajednice. Naglasila je kako je do sada pomoć često bila organizirana kroz prikupljanje donacija, no da je za stvarni učinak nužno institucionalno rješenje.

Uz socijalne teme, predsjednica HNV-a predstavila je i ostala područja djelovanja Vijeća – obrazovanje, kulturu, informiranje, službenu uporabu jezika i pisma te političku zastupljenost, naglasivši da je uključivanje i institucionalna podrška ključna za opstanak hrvatske zajednice u Srbiji.

Ministar Piletić pohvalio je rad Hrvatskog nacionalnog vijeća, istaknuvši kako je vidljivo da hrvatska zajednica u Srbiji, unatoč brojnim izazovima, aktivno radi na stvaranju uvjeta za dostojanstven život svojih pripadnika.

Na sastanku je zaključeno da će se kroz nastavak suradnje i sustavnu potporu institucija Hrvatske stvoriti uvjeti da se socijalni programi, po uzoru na one u Bosni i Hercegovini, uspješno i dugoročno provode i među Hrvatima u Srbiji.

H. R.

Čestitka i kritike za Dan zajednice

Učestitki u povodu Dana zajednice objavljenj na Facebook stranici DSHV-a predsjednik **Tomislav Žigmanov** podsjeća da je na elektorskoj skupštini, održanoj 15. prosinca 2002. godine, uz sudjelovanje 198 od 204 prijavljena elektora, izabrano 35 vijećnika I. saziva HNV-a, koji su na konstitutivnoj sjednici 25. siječnja 2003. izabrali i prvog predsjednika HNV-a mr. sc. **Josipa Ivanovića**.

»Riječ je o najvažnijoj instituciji manjinske samouprave u poretku državne vlasti, koja predstavlja nacionalnu manjinu u području službene uporabe jezika, obrazovanja, informiranja na jeziku nacionalne manjine i kulture, sudjeluje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pitanjima iz tih područja i osniva ustanove iz ovih područja, prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina«, naveo je Žigmanov.

Kako dalje navodi, u proteklih 23 godine, u sinergijskom ozračju i zajedničkom djelovanju s DSHV-om – stožerom svih pet saziva HNV-a, ostvareni su brojni uspjesi i velika postignuća hrvatske zajednice u Srbiji.

Kako dalje navodi Žigmanov, hrvatska zajednica se danas suočava s unutarnjim problemima koji ugrožavaju njenu koheziju i povjerenje među članovima, među kojima su »manjak znanja i vještina za strateško upravljanje, bahato raspolaganje financijskim i kadrovskim resursima, kao i raširenost parapolitičkog djelovanja bez potrebnih kompetencija«.

Političko djelovanje predsjednice HNV-a **Jasne Vojnić** on je ocijenio kao »štetno po interese hrvatske zajednice« koje je, po njegovim riječima, dovelo do prekida ranije uspostavljenih odnosa s institucijama vlasti i do rasta netrpeljivosti prema Hrvatima u Srbiji.

Visok stupanj postupanja po preporukama

Diskriminacija na osnovu nacionalne pripadnosti je u prvih pet osnova zbog kojeg su se građani, pojedinci i organizacije obraćali povjerenici

Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti **Brankica Janković** pripremila je koncem godine i svoga dugog mandata *Zbornik odabranih mišljenja, preporuka, inicijativa, upozorenja i drugih akata zbog diskriminacije na osnovu nacionalne pripadnosti i etničkog porijekla za razdoblje 2015. –2025.* uz potporu Misije OEES-a u Srbiji. U Zborniku su predstavljena odabrana mišljenja, preporuke, inicijative, upozorenja i drugi akti donijeti u postupcima za zaštitu od diskriminacije po pritužbama, kao i povodom drugih obraćanja građana, udruga, organizacija civilnog društva i drugih ovlaštenih osoba.

Najviše pritužbi za diskriminaciju Roma

U ovom razdoblju, kao i tijekom cjelokupnog rada institucije, diskriminacija na osnovu nacionalne pripadnosti ili etničkog porijekla u prvih je pet osnova zbog kojeg su se građani, pojedinci i organizacije obraćali povjerenici, navodi se u Uvodu.

Analizom ovih obraćanja zaključili su da je najveći broj pritužbi (a u nekim godinama i do dvije trećine) po ovom osnovu diskriminacije podniet od pripadnika romske nacionalne manjine, i to u postupcima pred tijelima javne vlasti, u području rada i zapošljavanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja, javnog informiranja i medija, dok su pripadnici drugih nacionalnih manjina pritužbe podnosili u manjem broju. Na određene probleme ukazivala su nacionalna vijeća nacionalnih manjina, kao i udruge i organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom ljudskih prava.

Odabrani primjeri predstavljaju i uvid u rad institucije korištenjem različitih mehanizama i ovlaštenja u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

»Praksa Povjerenika pokazala je veoma visok stupanj postupanja po preporukama (80%)«, navela je Janković.

U Zborniku se uz pravni okvir, kao poseban prilog, nalaze i preporuke Visokog komesara za nacionalne manjine Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES), koje su upućivane državama sudionicama u cilju ostvarivanja prava nacionalnih manjina i njihove efektivne zaštite. Zbornik na 156 stranica prikazuje ukratko Normativni okvir ostvarivanja i zaštite ravnopravnosti

pripadnika nacionalnih manjina, a nakon toga iznijeti su sažeci Mišljenja i preporuka u postupku po pritužbama zbog diskriminacije na osnovu nacionalne pripadnosti ili etničkog porijekla. Među njima su i mišljenja koja se odnose na diskriminaciju prema pripadnicima hrvatske nacionalne manjine.

Diskriminacija zbog jezika

U Zborniku se, među ostalima, navodi mišljenje po pritužbi protiv Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja zbog nepriznavanja hrvatskog, bosanskog i crnogorskog jezika u tri udžbenika. Mišljenje je donijeto u postupku povodom pritužbe Nacionalnog vijeća bošnjačke nacionalne manjine protiv Ministarstva. U pritužbi je navedeno da se u tri udžbenika za srpski jezik za osmi razred osnovne škole nalazi tekst u kojem je navedeno da srpski jezik spada u južnoslavensku grupu jezika s napomenom da Hrvati, Bošnjaci i neki Crnogorci ovaj jezik (srpski) nazivaju hrvatski, bosanski/bošnjački i crnogorski, čime se negira postojanje manjinskog jezika.

U izjašnjenju Ministarstva navedeno je da su Ministarstvo i Zavod za unaprjeđivanje obrazovanja i odgoja u svemu postupili prema zakonima, pravilnicima i standardima ali i prema mišljenju i dodatnom znanstvenom obrazloženju Odbora za standardizaciju srpskog jezika. Međutim, Ministarstvo nije uzelo u obzir da je Zakonom o ratifikaciji Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima povelja postala sastavni dio pravnog poretka Srbije i da Ministarstvo mora postupati i u skladu s ovim zakonom. Povjerenica je dala mišljenje da je Ministarstvo povrijedilo odredbe članka 6. i 24. Zakona o zabrani diskriminacije te je uputila preporuku Ministarstvu da poduzme mjere u cilju izmjene sadržaja da Hrvati, Bošnjaci i neki Crnogorci ovaj jezik (srpski) nazivaju hrvatski, bosanski/bošnjački i crnogorski u udžbenicima *Jezičko blago*, *Dar reči* i *Srpski jezik i jezička kultura*. Po ovoj preporuci je postupljeno.

Nadalje se u Zborniku navodi Mišljenje po pritužbi zbog postupanja poreznog službenika prema pripadniku hrvatske nacionalne manjine. Mišljenje je donijeto u postupku povodom pritužbe koju je **A. A.** iz **S.** podnio protiv **B. B.**, u

kojoj je navedeno da je B. B. podnositelju pritužbe izdalo Uvjerenje u kome mu je ime i prezime ispisano ćirilicom, čime mu je osporeno pravo na uporabu osobnog imena i prezimena. U izjašnjenju načelnice B. B., između ostalog, navedeno je da porezni službenik nije imao namjeru osporiti bilo kakvo pravo osobi koja je zahtijevala izdavanje uvjerenja kao i da su svi podaci dostupni poreznom službeniku bili na ćirilichnom pismu, zbog čega je i uvjerenje izdano na tom pismu, kao i da podnositelj pritužbe nije podnio pisani zahtjev da mu se na uvjerenju ime i prezime ispiše latinicom, već je to usmeno zatražio, ne pojašnjavajući da je pripadnik nacionalne manjine.

Povjerenica smatra da podnositelj pritužbe nije onemoгућен da se koristi jezikom i pismom nacionalne manjine jer se nije izjasnio o nacionalnoj pripadnosti, te je zaključila da odredbe Zakona o zabrani diskriminacije nisu povrijeđene. Međutim, povjerenica je uputila preporuku mjeru B. B. da poduzme potrebne mjere i izradi obrazac zahtjeva koji će biti dostupan na jeziku i pismu nacionalnih manjina, a koji su prema Statutu grada S. u službenoj uporabi. Po ovoj preporuci je postupljeno.

Pritužba zbog diskriminatornih priopćenja i poruka

Naveden je i slučaj u području javne sfere/opće javnosti u postupku povodom pritužbe S. K. iz N. S. protiv N. A. iz N. S. zbog predstavke koju je u ime E. P. N. S. podnio Uniji poslodavaca Srbije 2014. godine. U pritužbi je navedeno da je N. A., priopćenjem i dopisom E. P. N. S., diskriminirao S. K. na osnovu pripadnosti hrvatskoj nacionalnoj manjini. Među ostalim, navedeno je da »Hrvatsko nacionalno vijeće sigurno nije osnovano radi širenja hrvatske kulture i da bi Unija poslodavaca Srbije trebala očistiti svoje redove«, dok je u priopćenju za javnost poručio izvjesnom hrvatskom privredniku »da može obavijestiti 'lijepu njegovu' da ga više nitko ne reketira zato što je vijećnik Hrvatske za Vojvodinu«.

Povjerenik je dao mišljenje da je N. A. ovim priopćenjem i predstavkom u kojima su izraženi stavovi koji su

uznemiravajući i ponižavajući povrijedio dostojanstvo S. K., kao i drugih pripadnika hrvatske nacionalne manjine, čime je prekršio odredbe Zakona o zabrani diskriminacije. Zbog toga je N. A. preporučeno da uputi pismo isprike S. K., da pozove na sastanak predstavnike HNV-a, kako bi se neposredno informirao o radu i nadležnostima vijeća, kao i da ubuduće ne daje ovakva priopćenja i izjave. Po ovoj Preporuci nije postupljeno.

Naveden je i slučaj zbog diskriminatornog postupanja protiv upravnika zgrade na osnovu pripadnosti hrvatskoj nacionalnoj manjini. Podnositelj pritužbe A. A., koji je upravnik zgrade u kojoj živi u Beogradu, naveo je da jedan stanar zgrade B. B. javno izražava nezadovoljstvo i netrpeljivost prema njemu, koja je zasnovana na nacionalnoj pripadnosti, i to na način da na oglasnoj ploči ostavlja uvredljive natpise i poruke koje mu osobno upućuje (npr. »šta si ti: Katolik ili pravoslavac, osim što si prevarant«) zatim da ga je pri susretu pljuvao i nazivao ga »ustašom« i tome slično.

Nakon provedenog postupka i izvedenih dokaza utvrđeno je da postupci B. B. predstavljaju uznemiravanje i ponižavajuće postupanje koji imaju za cilj povredu dostojanstva A. A., zbog njegove nacionalne pripadnosti i stvaranje straha, neprijateljskog i uvredljivog okruženja, kao i da predstavlja i govor kojim se potiče diskriminacija i mržnja. B. B. je preporučeno da uputi pisanu isprike A. A. kao i da ubuduće vodi računa da se pridržava propisa o zabrani diskriminacije. Po Preporuci nije postupljeno.

(Osoba protiv koje je podnijeta pritužba je u roku za postupanje po pritužbi preminula).

Diskriminacija u javnom prostoru

U Zborniku se navodi i preporuka internetskim portalima da poduzmu sve potrebne mjere u cilju sprječavanja objavljivanja sadržaja i komentara koji mogu poticati mržnju ili nasilje protiv osobe ili grupe osoba zbog njihovog osobnog svojstva ili izazivaju strah ili neprijateljsko, ponižavajuće i uvredljivo okruženje. Zatim se navodi Upozorenje povodom antisemitskih i nacionalističkih grafita u Novom Sadu (veljača 2020.), kao i razbijanje prozora i iscrtavanja grafita na fasadi zgrade Hrvatskog doma u Novom Slankamenu. Povjerenica Janković navela je kako očekuje od nadležnih, prije svega na lokalnom nivou, da uklone grafite i pomognu u sanaciji štete, kao i da počinitelji budu brzo privedeni pravdi.

Također je navedeno i upozorenje povodom govora mržnje na proslavi rođenja djeteta u Priboju (siječanj 2022.), u kojem je povjerenica za zaštitu ravnopravnosti Brankica Janković najoštrije osudila ponašanje pripadnika policije koji je rođenje djeteta proslavljao s kolegama uz pjesme u kojima se veličaju zločini i tragedije u Vukovaru i Srebrenici.

J. D.

Preč. Dragan Muharem, svećenik Subotičke biskupije, župnik župe sv. Terezije Avilske

Spasenje je došlo umotano u krpu, ne u luksuz

*Dragi Bog ne očekuje da sve uvijek odsviramo bez greške, nego da se usudimo stati pred ljude i pred Njega onakvi kakvi jesmo – s povjerenjem da On ima moć i od falša napraviti melodiju * I možda nam baš tu Bog daje najveću lekciju: spasenje je došlo umotano u krpu, ne u luksuz. Pelene govore o tome da je Bog došao kao netko o kome se treba brinuti, koga treba uzeti u naručje, zagrliti*

Intervju vodila: Željka Vukov

O d srpnja ove godine na mjesto župnika župe sv. Terezije Avilske, odnosno katedralnog župnika došao je preč. **Dragan Muharem**, mladi svećenik Subotičke biskupije koji je do ovoga premještaja bio župnik u župi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni. Preč. Dragan Muharem rođen je 1984. godine u Sisku, a već osnovnu školu završio je u Vajskoj. Nakon toga srednju školu – Biskupijsku klasičnu gimnaziju – završio je u Subotici, a studij teologije u Đakovu. Za svećenika Subotičke biskupije zaređen je 2009. godine polaganjem ruku biskupa u miru mons. **Ivana Pénzesa**. Svoje prve župničke »korake« od 2012. godine načinio je u spome-

nutoj Maloj Bosni, gdje je bio s tamnošnjim vjernicima punih 13 godina.

Predavač je na Teološko-katehetskom institutu u Subotici, bio je urednik Katoličkog lista *Zvonik*, te je sada glavni i odgovorni urednik Radio Marije Srbije; piše za kalendar *Subotička Danica* i autor je knjige *Ispovijest crkvenog pauka*. Nakon šest mjeseci vrijeme je za razgovor o aktualnim pitanjima, planovima, a budući da smo »pred vratima« Božića, onda možemo i tu temu dotaknuti.

► **Prošlo je pola godine od kako ste župnik u župi sv. Terezije Avilske ili kako je svi rado zovemo, u katedrali. Kakva su bila očekivanja, a kakvi su Vaši prvi dojmovi?**

Zar je već pol godine? Imam osjećaj da sam tek jučer prvi put ušao u sakristiju, a nekad kao da sam ovdje cijeli život. Zapravo, velik dio života i jesam proveo ovdje. Od 1999. sam u blizini katedrale; rastao sam pored nje i s njom. A sad je, čini se, došlo vrijeme da rastem za nju. Kada mi je biskup **Franjo** za Uskrs ove godine priopćio svoju odluku, prvi puta sam posumnjao da Duh Sveti djeluje preko biskupa (smijeh). I, iskreno, taj trenutak premještanja nije bio samo administrativna odluka – bio je to i moj osobni test vjere. Ako vjerujem da Duh Sveti vodi Crkvu, onda ga moram pustiti da vodi i mene, čak i onda kada me izvuče iz mog uhodanog i sigurnog ritma i pošalje na mjesto koje nisam planirao. Katedrala nije obična župa. Ona je raskršće: ljudi, jezika, tradicija, ritmova, povijesti. Ali ljudi su me primili tako prirodno i srdačno da sam vrlo brzo osjetio da sam došao »kući«, samo u kuću veću i življu od one na koju sam navikao.

► **Kao što ste rekli, katedrala nije obična župa. Pa kako je izgledao prelazak iz Male Bosne u »neobičnu« župu?**

Prijelaz iz Male Bosne u katedralu bio je, iskreno, zahtjevan. U nekim trenucima i turbulentan. Najprije je bilo teško čuvati »tajnu« pred župljanima u Maloj Bosni da odlazim. Nisam smio ničim odati da su to moji posljednji mjeseci s njima. Ponašao sam se i radio kao da je sve normalno. Kad su ti dani prošli, vijest sam najprije podijelio s pastoralnim i ekonomskim vijećem, a onda se ona brzo proširila među župljanima. Ono na što sam posebno ponosan jest zrelost mojih bivših župljana. Nije bilo »dizanja revolucija«, pisanja peticija i sličnih dramatiziranja tipa »ne damo našeg župnika«. Prihvatili su biskupovu odluku. Naravno, bilo je bolno za sve, ali razumiju da je svećenik onaj koji služi svima i da nije predodređen samo za jednu zajednicu. To je, po meni, pravi eklezijalni pristup. A moji dojmovi? Mala Bosna bila je župa u kojoj sam odrastao kao župnik: intimna, topla, gotovo obiteljska. Tamo poznaješ ljude po imenu, ulaziš u svaku kuću. Katedrala je nešto sasvim drugo. Ona nije samo župa, nego i pozornica Crkve u punom smislu te riječi. Ovdje se susreću vjernici iz cijelog grada i cijele biskupije, različiti jezici, navike i očekivanja. U Maloj Bosni si »njihov župnik«, a u katedrali si često »svećenik Crkve«. To traži drukčiju širinu i drukčiji ritam. Najveći izazov bio je prihvatiti da ne možeš svima biti blizak na isti način. U katedrali moraš naučiti biti pastir i onda kad ne poznaješ svakoga osobno, nego vjeruješ da Bog poznaje. A to je za svećenika jedna nova i ozbiljna škola poniznosti. U tom smislu, prelazak iz Male Bosne u katedralu nije bio prijelaz iz maloga u veliko, nego poziv da ono naučeno u malome pokušam živjeti u većem prostoru. A to je izazov koji vrijedi prihvatiti.

► **Kao što Vas je u Maloj Bosni dočekala crkva koja je vapila za obnovom, ništa bolje nije ni u katedrali. Pukotina se nasljeđuje, pa s njom i problemi i radovi. Kakvo je trenutno stanje i postoji li neko rješenje za taj problem?**

Izgleda da me Bog, gdje god me pošalje, dočeka s lopatom i skelom (smijeh). U Maloj Bosni sam zakoračio u crkvu koja je vapila za obnovom, a u katedrali – ista pje-

sma, samo pod višim svodovima. Pukotina se, kako ste rekli, nasljeđuje. A s njom i problemi, i snovi, i radovi koji konačno trebaju doći na red. Trenutno stanje je takvo da smo svjesni kako katedrala već godinama ima konstruktivne poteškoće. Kad bi to bio samo estetski nedostatak, bilo bi jednostavnije, ali ovdje je riječ o pitanju stabilnosti i njezina dugoročnog očuvanja. Postoji li rješenje? Postoji – ali je to rješenje ono koje traži vrijeme, ozbiljna sredstva, dobru volju i puno strpljenja. Ponekad je jedini put prema ozdravljenju upravo onaj koji ide do samoga korijena – bolan, ali neminovan. Kao i u duhovnom životu, tako i ovdje: ako želimo da katedrala ponovno stoji snažno i sigurno, moramo biti spremni prihvatiti zahvat koji će je temeljito obnoviti. Ohrabruje me to što danas postoji jasna i zajednička želja za obnovom. I biskupija, i stručnjaci, i sama zajednica osjećaju da je došao trenutak da se ovoj kući Božjoj vrati čvrstoća, sigurnost i dostojanstvo koje zaslužuje.

► **Koliko je vjernika u župi sv. Terezije Avilske? Kakvi su Vam planovi kada je u pitanju župna zajednica i sama zgrada župe?**

Prema procjenama, župa sv. Terezije ima između četiri i pet tisuća vjernika. Ipak, župa okuplja i mnoge koji joj formalno ne pripadaju. Često mi se dogodi da, i nakon pola godine, ne znam je li netko naš župljanin ili samo duša koja je pronašla zaklon pod svodovima katedrale. To je zapravo ljepota ove župe: ona nije samo granica na karti, nego živi prostor kroz koji prolazi cijeli grad i biskupija. Što se tiče planova, trudim se ići korak po korak. Prvo želim slušati župu, jer riječ je o živom organizmu i nije mudro ulaziti s gotovim idejama bez toga da čovjek najprije upozna njezin ritam. No, kako bismo kvalitetnije ulagali u župnu zajednicu, potrebno je najprije stvoriti i bolje preduvjete za to. Prije svega mislim na prikladniji prostor okupljanja – mjesto koje će biti dostupnije, funkcionalnije i bliže samoj crkvi. Postoje dobre ideje i jasna vizija kamo želimo ići, ali mislim da je mudro o svemu govoriti tek onda kada sve do kraja sazrije i bude spremno za konkretne korake. Važno mi je da ono što gradimo bude trajno, smisleno i na dobrobit cijele zajednice.

► **Poznati ste kao izvrstan govornik, pa tako osim vjernika u katedrali svojim zanimljivim propovijedima i govorima obogaćujete i druge. Otkud to da mladi svećenik drži duhovne obnove starijim svećenicima, drugim biskupijama, redovnicima, pa i u drugim državama?**

Mislim da je jedan od najvećih izazova propovijedanja upravo to da čovjek ne smije postati predvidiv. Za mene je propovijed neuspjela onoga trena kad ljudi mogu dovršiti moju rečenicu prije mene. Ako vjernici već unaprijed znaju što ću reći, onda nešto nije u redu. Propovjednik nije tu da prepriča evanđelje – evanđelje svi znaju. On je tu da ga otvori, da pokaže kut koji nitko nije očekivao, onu nijansu koju smo svi čitali, ali nismo vidjeli. U Riječi uvijek postoji nešto što te iznenadi, protrese, nasmije ili čak naljuti. Ako propovjednik sam nije iznenađen Riječju, teško će iznenađiti i oduševiti ikoga drugog. A ljudi danas žele upravo to: da im evanđelje bude otkriće, a ne

referat. A to što povremeno idem »okolo« držati duhovne vježbe, tribine i slično, ne držim da je zato što imam neku posebnu mudrost, nego možda zato što nastojim da propovijed nikad ne postane rutina. Da Riječ uvijek ima mogućnost progovoriti svježe, neočekivano, životno.

► **Jednu od Vaših propovijedi (za jednu znam, možda je bilo i više) – o majmunima, prenio je i *Vatican News*. Otkuda zanimljiv pristup i jasnoća u propovijedanju? Može li se to naučiti ili je to dar koji se dobije na rođenju?**

Propovijedanje nije tehnika, nego način gledanja. I vjerujem da se to uči polako: slušanjem Riječi, slušanjem ljudi, slušanjem sebe. Dar je možda tek početna iskra. Znanje i pristup ne dolaze iz neke izvanredne mudrosti, nego iz obične, rekao bih čak i djetinje znatiželje: čitati, slušati, primjećivati, povezivati. Bog govori kroz sve – kroz Sveto pismo, znanost, svakodnevicu, humor, pa čak i kroz majmune – samo treba imati oko koje to vidi. Ono što mi posebno pomaže jest činjenica da sve svoje propovijedi pišem. Od 2008. godine sve je uredno pohranjeno u kompjutoru. Ne zato da bih ih ponavljao, nego zato da bih mogao rasti. Pisanje me prisili da mislim, da tražim, da brusim, da uspoređujem ono od prije, da ne ostanem na prvoj misli koja mi padne na pamet. Svećenik koji ne zapisuje svoje propovijedi brzo dođe u napast da samo vrti iste rečenice. A ljudi to odmah osjete. Pisanje štiti od rutine i tjera da stalno kopaš dublje.

► **Kao dječak svirali ste orgulje u svojoj župi u Vajskoj i nastavili dalje kroz život baviti se i glazbom. Išli ste i u Glazbenu školu, te i danas rado pjevate i svirate. Koliko je glazba važna za slavlje svete mise? A koliko za Vas općenito?**

Bez glazbe bih bio svećenik, ali ne bih bio ja. Zapravo, često kažem da me je Bog preko glazbe »upecao«. Najprije me namamio na orgulje, pa me malo-pomalo povukao prema oltaru. Zanimljiva Božja taktika! I eto, dadoh se zavesti, kako veli prorok Jeremija. Netko dođe do oltara kroz ministriranje, netko kroz duhovne susrete ili već kako god. A mene su, izgleda, prema Bogu vodile ljestvice, akordi i psalmi. Glazba me je oblikovala i naučila prije svega – slušati. A bez kvalitetnog slušanja nema ni svećenika ni čovjeka. U glazbi sam naučio kako i nesavršen ton može biti ljepši od savršenoga. Dragi Bog ne očekuje da sve uvijek odsviramo bez greške, nego da se usudimo stati pred ljude i pred Njega onakvi kakvi jesmo – s povjerenjem da On ima moć i od falša napraviti melodiju. Kad je u pitanju misa, glazba nije ukras – ona je, da tako kažem, krovni prozor liturgije. Kad se otvori, u crkvu uđe svjetlo. A kad se zatvori, kao da nešto bitno ostane vani. Liturgija po svojoj naravi teži pjevu. Riječ Božja nikada nije bila samo informacija, nego pjev života – od starozavjetnih psalama do kršćanskih himana. Za mene osobno liturgijska glazba je poput dobrog vina. Možeš ti popiti vode – utažit će žeđ, sve je u redu. Ali kad okusiš dobro vino, srce se ugrije, dođe ona toplina i zanesenost koju ne možeš objasniti. Tako je i s glazbom na misi: možeš moliti i bez nje, ali kad se zapjeva, nešto se otvori što riječ sama ne može dotaknuti.

► **Jednom prilikom Vaš župnik vlč. Josip Kujundžić je u razgovoru koji smo vodili za Vas rekao da ste najbolji primjer kako učenik može nadići učitelja. Kako gledate na to i koliko je on kao župnik imao utjecaja na Vaš izbor, a koliko Vi možete biti nekom drugom primjer, pa možda i motivacija za izbor svećeničkog zvanja?**

Da, zna to moj rođeni župnik (kako ga od srca zovem) reći – da je učenik nadišao učitelja. No, ako postoji ikakvo nadmetanje u svećeništvu, onda je to jedino nadmetanje u poniznosti – a tu još uvijek mislim da moj župnik vodi velikom razlikom (smijeh). Tako da se ne bih baš složio s njegovom opaskom. Ali mogu reći da je imao veliki utjecaj na moj put. On me zapravo prvi doveo do orgulja i on me naposljetku doveo i do oltara. Moj rođeni župnik me krstio, ispovjedio, krizmao; za njegova vremena u Vajskoj sam i mladu misu proslavio. Neka ga Bog poživi toliko da me jednom i isprati (smijeh). A što se tiče toga mogu li ja biti nekome primjer ili motivacija za svećenički poziv – pa volio bih da mogu. Ako je Bog uspio preko mene nešto učiniti, onda može i to. Ne mislim da će itko poći u sjemenište zato što sam ja nešto spektakularno. Ali možda ga potakne kad vidi da se svećeništvo može živjeti normalno, ljudski, s osmijehom, uz glazbu, uz rad i uz poneki falš – i da je u svemu tome čovjek i dalje sretan i ispunjen.

► **Urednik ste Radio Marije Srbije. Što je sve Vaš posao i koliko je ljudi uposleno, a koliko je volontera koji svakodnevno pripremaju program u Radio Mariji?**

Radio Marija nema veliki tim, ali ima veliko srce. U stalnom angažmanu je tek nekolicina ljudi, a sve ostalo – i to naglašavam s ponosom – nose naši volonteri. Doslovno svakoga dana program stvaraju ljudi koji dolaze nakon posla, između obiteljskih obveza, prije ili poslije mise. To je ono najljepše u Radio Mariji: on nije projekt zaposlenika, nego projekt zajednice. A moj posao? Pa, službeno se zove »glavni i odgovorni urednik«, a neslužbeno bi se mogao nazvati: onaj koji radi sve što u tom trenutku treba (smijeh). Moj posao je čuvati smjer radija, uređivati program, pripremati emisije, držati kateheze, brinuti o sadržaju, usklađivati raspored, pratiti tehničku stranu... I to je, zapravo, ljepota Radio Marije: svi radimo zajedno, svatko daje što može, i tako iz dana u dan nastaje program koji je veći od svih nas.

► **Pišete i za *Zvonik, Danicu*, bili ste više puta komentator u raznim prigodama i prijenosima misa koje je prenosila televizija... Vaši tekstovi i komentiranje uvijek privuku pažnju, jer su na zanimljiv i neobičan način predstavljene teme iz vjerskog života. Je li to pravi i jedini put za privući čitatelje/gledatelje?**

Ne vjerujem da postoji »pravi i jedini put« da se privuče čitatelja ili gledatelja. Kad bi takav put postojao, pisci bi ga čuvali u sefovima, a urednici bi ga prenosili s koljena na koljeno. Ono što nastojim činiti je puno jednostavnije: pišem i govorim tako da i sebe malo iznenadim. Vjera je prebogata da bismo je sveli na suhoparne rečenice. A ima i nešto drugo: mi svećenici često se bojimo reći

stvari jasno, ljudski, direktno, a možda čak i provokativno. Mislim da ponekad upravo to treba. Ako je i Isus govorio u slikama, parabolama, paradoksima i izrekama koje su ljude ostavljale bez daha – onda je valjda i nama dopušteno da ponekad »pomrsimo račune« ustaljenim mislima. No, nije cilj šokirati, nego probuditi, doći do srca neprokrčenim putovima.

► **Kao plod tog rada nastala je i knjiga *Ispovijest crkvenog pauka* koja čini zbirku Vaših uvodnika iz *Zvonika*. Pripremate li možda neku novu knjigu?**

Knjiga *Ispovijest crvenog pauka* nastala je sasvim slučajno. Nisam sjedio za stolom s namjerom pisati knjigu – samo sam pisao uvodnike jer sam bio urednik i prva stranica se morala nečim popuniti. A kad već nešto moraš, onda se čovjek malo poigra, doda koju misao, koju sliku, koji humor... i eto, ispadne nešto što nisi planirao ili očekivao. A nova knjiga? Materijala ima za nekoliko njih... Ali shvatio sam da knjiga ne nastaje kad ja to poželim, nego kad se sama sklopi u cjelinu. Prva je nastala nenadano, kao plod jednog lijepog slučaja. Možda će tako biti i sljedeći put.

► **Pripreme za Božić su u tijeku, rekla bih i prerano, ali ono najvažnije, gdje nam se u Božiću izgubio Isus? Što nam se kao ljudima dogodilo kada nam je sve drugo važnije osim glavnog Slavljenika?**

Da, zaista se čini da pripreme za Božić bivaju sve ranije, a pripreme za Kristov dolazak sve kasnije. Zapravo, mislim da bi Isus danas imao realan problem: ne bi znao gdje da se rodi. U trgovačkom centru nema mjesta – tamo je već sve zauzeto popustima i *black fridayima*. U obiteljima se sve rjeđe čuje glas novorođenčeta. A u srcima? Tamo je prometna gužva: brige, trke, ambicije,

umor... sve zauzelo svoje mjesto, a Bog nek' »navrati kasnije«. Isus je postao kao onaj rođendanski slavljenik kojeg svi ignoriraju dok jedu tortu. Nije baš »instagram-friendly«. Ali znate što? Ni onda nije bilo mjesta za Isusa u Betlehemu. Ipak, našli su se oni koji su Ga prepoznali. Možda je to i odgovor gdje nam se izgubio Isus: nije se On izgubio – nego čeka da netko bude pastir, da netko bude mudrac, da netko otvori srce makar koliko stane jedno Dijete. A takvih će uvijek biti. I to možeš biti ti.

► **Za kraj, koja je Vaša poruka, može i božićna, našim čitateljima?**

Ako je već Božić vrijeme darivanja, želim vam dar koji se ne može umotati u ukrasni papir. Zapravo, ako se i u nešto uvija, to mogu biti samo pelene. I možda nam baš tu Bog daje najveću lekciju: spasenje je došlo umotano u krpu, ne u luksuz. Pelene govore o tome da je Bog došao kao netko o kome se treba brinuti, koga treba uzeti u naručje, zagrliti. Možda bismo mu mi najradije platili alimentaciju pa nek' se netko drugi brine o njemu. Samo da mi ostanemo formalno »u vezi«, ali bez obveza. Da ne moramo mijenjati svoj ritam, svoje navike, svoj život. Ali Bog ne želi takav »udaljeni odnos«. On dolazi kao Dijete baš zato da se ne možemo izvući jeftino. Dijete te natjera da se sagneš, da promijeniš perspektivu, da usporiš, da daješ sebe – ne crkveni doprinos. I na koncu, otkriva nam se obrnuta istina: mi smo u pelenama – svojih slabosti, svojih ranjivosti, svojih gluposti. Možda za ovaj Božić promijeniti ulogu: dopustiti Bogu da nas povije. Eto, neka to bude moja poruka čitateljima *Hrvatske riječi*: u danima pred nama imajte hrabrosti biti povijeni – jer tako počinje spasenje.

Ususret Božiću u Matici

19. prosinca 2025.
od 17 sati

📍 Hrvatski dom Matica
Preradovićeva 11, Subotica

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

MATICA
HRVATSKI DOM

*Božić dolazi.
Odvazi se
doživjeti.*

Jasna Vojnić,
predsjednica

Posjet zamjenika veleposlanika Hrvatske ZKVH-u

Zamjenik veleposlanika Hrvatske u Srbiji **Ivan Zeko-Pivač** posjetio je 15. prosinca Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Tijekom susreta v. d. ravnatelja ZKVH-a **Josip Bako** predstavio je rad Zavoda i njegove ključne programske aktivnosti, koje se u značajnoj mjeri odvijaju i uz redovitu potporu Hrvatske. Kako je istaknuto, posljednjih godina povećana je podrška Hrvatske što je omogućilo i unaprjeđenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta u Zavodu. Najznačajniji infrastrukturni projekti su: proširenje zavičajne knjižnice *Biblioteca Croatica*, uređenje uredskih prostorija, nova kapija s implementiranom uličnom knjižnicom, rekonstrukcija ograde te nabava službenog vozila za potrebe terenskog rada.

Zamjenik veleposlanika Zeko-Pivač istaknuo je zadovoljstvo dosadašnjim radom Zavoda, naglasivši kako redovito prati njegove aktivnosti te se raduje nastavku suradnje.

Razgovaralo se i o mogućnostima organiziranja izložbi i drugih kulturnih programa Zavoda u prostorijama Veleposlanstva u narednoj godini kako bi se suradnja u tim područjima rada još više osnažila.

Josip Bako upoznao je zamjenika veleposlanika i s izazovima te poteškoćama s kojima se Zavod susreće u svome radu, pri čemu je istaknuta važnost institucionalne potpore u očuvanju i razvoju kulturnog identiteta vojvođanskih Hrvata.

Humanitarna akcija *Božić za sve*

Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji *Cro-Fond*, slijedom dosadašnjih uspješnih akcija prikupljanja donacija za potrebite hrvatske zajednice u Republici Srbiji, u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem u Republici Srbiji i ove godine organizira humanitarnu akciju *Božić za sve* s ciljem da kršćanski blagdan Božića učini radosnijim obiteljima u potrebi.

Fondacija *Cro-Fond* poziva pravne i fizičke osobe, koje su u mogućnosti i žele pomoći, da svoju donaciju uplate na račun broj: 325-9500700045918-84 kod OTP banke, s naznakom »Donacija za socijalni program«, do 20. prosinca 2025. godine.

Ostali podaci za uplatu su: Fondacija »Cro-Fond«, Pre-radovićeve 11, Subotica.

Također, pozivaju se svi da jave, ukoliko poznaju potrebite, na e-mail Fondacije crofond19@gmail.com ili telefon +381 (0)24 554-623.

Reci pa peci

»B ruka i sramota«, »Pali to smeće«, »Šta se to dešava u Subotici?«...

Ovako su neki od naših sugrađana reagirali na foto-vijest portala *Subotičke.rs* da je na Dan hrvatske zajednice (15. prosinca) na zgradi Javnog komunalnog poduzeća *Vodovod i kanalizacija*, zajedno sa srpskom, bila istaknuta i zastava hrvatske nacionalne manjine. Od ukupno (do srijede ujutro) 62 napisana komentara, bar dvije trećine su negativni i kao takvi oni odražavaju realno stanje svijesti njihovih potpisnika. U širem kontekstu gledano, ta ista vijest – potpisana po načelu »bez komentara« – predstavlja neku vrstu neprovedene ankete odnosa većinskog dijela društva prema onom dijelu koji se nalazi u manjinskom položaju.

FOTO: FB Subotičke

I bez navođenja ostalih komentara čitatelj će lako zaključiti da idu u smjeru pitanja može li se ista slika vidjeti i kada je riječ o pripadnicima srpske manjine u Hrvatskoj, odnosno što »radi« zastava strane države pored službene državne zastave na zgradi koja također predstavlja državnu instituciju, preko već uobičajenih prepucavanja o tome kome u istom trenutku smeta šahovnica na zastavi a ne smeta mu u domovnici i putovnici, pa do pitanja kada će se po istom načelu na zgradama u ingerenciji lokalne samouprave pojaviti i bunjevačka i mađarska zastava kada oni imaju svoj dan zajednice.

Svaki čovjek, naravno, ima pravo na svoje mišljenje kao što ga ima pravo i javno objelodaniti. Ali, nema svaki čovjek u svakom trenutku onaj unutarnji mehanizam koji se od davnina zove »ispeci pa reci«, odnosno onaj kočioni sustav kojim namjesto srca upravlja razum. Da svaki čovjek ima taj mehanizam, prije no što napiše nešto iz odabranog dijela početnih citata, razmislio bi o tome postoji li razlika između zastave strane države i zastave pripadnika manjinske zajednice u Srbiji budući da istaknuta zastava na JKP-u *Vodovod i kanalizacija* 15. prosinca nije bila državna zastava Hrvatske nego ovdašnje hrvatske manjinske zajednice, čiji pripadnici vjerojatno

rade i u tom poduzeću. Ali... koje će srce izdržati takvu stegu razuma kada je crven-bijeli-plavi, sa ili bez regionalnih oznaka na šahovnici, ionako dovoljno provokativna crvena krpa koja jednostavno izaziva da preko tipkovnice izbije bujica iskrenih osjećaja spram svega što on predstavlja, uključujući tu i sugrađane hrvatske nacionalnosti kao neku vrstu dobrovoljne kolateralne štete. Ili pak: da svaki čovjek ima mehanizam zvani »ispeci pa reci«, svoj bi gnjev prvo iskazao prema lokalnoj samoupravi jer se na Gradskoj kući za svaki Dan hrvatske zajednice (a ima ih četiri godišnje) uredno – pored državne i gradske – vije i zastava hrvatske manjine u ovoj državi. Konačno, da svaki čovjek ugradi taj mehanizam u sebe, prije no što napiše »pali to smeće«, raspitao bi se je li takav akt urađen po zakonu ili je riječ o individualnom činu, pa kada bi se uvjerio u njegovu zakonitost i još kada bi bio iskren prema sebi, moguće da bi došao do zaključka da sam razmišlja u smjeru suprotnom pravnim normama države za koju se verbalno zaklinje da je voli.

Ono što izlazi izvan okvira ove foto-vijesti, a što su također mogli primijetiti potpisnici komentara, jest činjenica da strane zastave u Subotici nisu nikakva rijetkost. Bilo je mađarskih (i to državnih) zajedno sa srpskim prilikom gostovanja predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** kod bivšeg (pokojnog) predsjednika Saveza vojvođanskih Mađara **Istvána Pásztora** (a nosili su ih na ulicama članovi ili simpatizeri SVM-a), bilo je ruskih (i to državnih), uvijenih zajedno sa srpskim, prilikom prosvjeda u Subotici 17. svibnja ove godine. Ne, tada ni *piros-fehér-zöld* ni bijelo-plavo-crvena nisu za iste potpisnike bile provocirajuća crvena krpa nad kojima bi istresali gomile sablažnjavanja, frustracija i netrpeljivosti. Naprotiv, kako je riječ o »bratskim« i »prijateljskim« narodima i državama – od kojih jedna preko NIS-a bijedno građane ove države drži u kandžama, a druga joj u tome pomaže – tako se i na boje njihovih zastava u javnom prostoru skida dioptrijska zakonitosti i provokativnosti da na koncu ne bi ostalo ništa do li golog sljepila koje uzrokuje ljubav iz srca. Na štetu razuma, naravno.

Spomenuta foto-vijest, a posebno komentari na nju, sami po sebi dovoljno upozoravaju na to s kim živimo i kako bi se u nekom radikalnijem vremenu (koje nam, nažalost, i ne djeluje toliko daleko) tko odnosio prema svom susjedu. Primjeri poput fasade kuće **Miroslava Evetovića**, fizičkog napada na **Ljubu Zajovića** i **Dražena Lončara**, te paljenje automobila **Aleksandre Stojsavljević** dovoljno su jasna opomena da je za izazivanje kaosa među sto mirnih dovoljno nekoliko budala. Posebno ako lokalna samouprava, poput naše, o svemu sramno šuti.

Z. R.

Božićna izložba Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu

Rukotvorine inspirirane blagdanom

»Ovim malim rukotvorinama inspiriranim tišinom adventa želimo poručiti da je kreativnost nešto što spaja ljude, da tradicija živi kroz novi izraz i da se ljepota uvijek rađa iz zajedništva«, kazala je Veronika Živanović

U okviru tradicionalne manifestacije *Božić u Surčinu* Hrvatska čitaonica *Fischer* organizirala je 14. prosinca kulturni događaj, 10. božićnu izložbu *Fischerove* kreativne sekcije pod nazivom »U tišini adventa rađa se svjetlost«. Izložba je svečano otvorena uz prigodan program u kojem su sudjelovali tamburaši surčinske udruge i mladi recitatori s pjesmama i poezijom o adventu. Svi zainteresirani mogu pogledati božićnu izložbu i kupiti rukotvorine u surčinskoj udruzi do 4. siječnja.

Deset godina neprekidnog rada

Članovi kreativne sekcije sastaju se jednom mjesečno i prave planove za tri mjeseca unaprijed. Članovima se daje sloboda za teme i tehnike stvaranja radova osim na radionicama kada im se daje prilika da nauče nešto novo. Osim u svojoj udruzi, kreativna sekcija do sada je izlagala svoje radove i na drugim kulturnim događajima, kako u Surčinu, tako i u drugim mjestima. Također, uključuju i druge članove sekcija u svoje izložbe i događaje.

»Deseta po redu božićna izložba kreativne sekcije naš je mali dar zajednici u kojoj želimo unijeti malo topline, svjetlosti, kreativnosti i malo blagdansko duha. Ova izložba nije samo obična postavka radova već jedan svečani trenutak u kojem se naša zajednica okuplja, kao ljudi koji vjeruju u jedno tiho dobro koje donosi Božić. Ovim malim rukotvorinama inspiriranim tišinom adventa želimo poručiti da je kreativnost nešto što spaja ljude, da tradicija živi kroz novi izraz i da se ljepota uvijek rađa iz zajedništva. Također, ova izložba želi pozvati da zastanemo za trenutak, da se podsjetimo koliko nam je svima potrebna svjetlost koju jedni od drugih primamo i da osjetimo toplinu stvaranja«, kazala je voditeljica kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Za ovu izložbu članovi kreativne sekcije izradili su rukotvorine inspirirane adventom i Božićem, unoseći svoju osobnu priču.

»Svoju osobnu iskru, ali svi s jednom istom namjerom, želimo u ovaj prostor unijeti radost, toplinu i mir. Jako je važno što smo u kontinuitetu održali to zajedništvo. Neki ljudi odlaze zbog godina, bolesti ali dolaze mlađi ljudi i svaka izložba inspirira nekoga da nam se pridruži«, kazala je Živanović.

Božićnu izložbu otvorio je novi župnik župe Presvetog Trojstva u Surčinu fra **Péter Dezső**.

»Nedavno sam preuzeo župu Presvetog Trojstva u Surčinu. Bio sam iznenađen kada sam saznao da uz crkvu postoji hrvatska udruga, Hrvatska čitaonica *Fischer* sa svojom kreativnom i drugim sekcijama, koji su veoma aktivni. Kreativna sekcija je za Sv. Nikolu pripremila darove za djecu i to je za mene bilo iznenađenje. Sada je otvorena božićna izložba, a slijede nam i druge izlož-

be i kulturni događaji u organizaciji udruge. Mislim da je najvažnije da oni rado dolaze u udrugu i da s radošću sudjeluju u svojim aktivnostima. Pohvaljujem rad kreativne sekcije i Hrvatske čitaonice *Fischer*. Drago mi je što uživaju u svom radu i zajedništvu i, s druge strane, što nam kroz svoj rad uljepšavaju blagdane. Zahvalan sam im na trudu, vremenu i energiji koju ulažu u sve što rade. Vidi se i osjeća kako taj rad izlazi iz srca i ljubavi, što je i suština naše vjere i kršćanstva, da pravimo mala djela ali iz ljubavi. Onda se to osjeća i vrjednuje», istaknuo je fra Péter Dezső.

Radost i druženje u adventu

Predsjednica udruge **Katica Naglić** pohvalila je rad kreativne sekcije te istaknula da je ponosna na njihov kontinuirani desetogodišnji rad.

»Kao predsjednica udruge veoma sam ponosna na kreativnu sekciju zato što su se održali deset godina. Oni su započeli svoj javni rad prije jednog desetljeća, upravo s božićnom izložbom. Kada izrade svoje rukotvorine, to je poticaj za sva kućanstva da dodatno ukrase svoj životni prostor s nekima od njih i ukrase svoj dom za Božić. Članovi kreativne sekcije se okupljaju kada rade i kada se organiziraju izložbe. Svi zajedno podižemo božićni duh. *Božić u Surčinu*, manifestaciju koju ove godine održavamo peti put kao zajedničku manifestaciju s više događaja, osmislili smo upravo iz razloga kako bismo u adventskom i božićnom vremenu okupili što više ljudi, omogućili im da u zajedničkim događajima sudjeluju, da se raduju adventu i Božiću«, kazala je Naglić.

Svečanost otvorenja božićne izložbe uveličali su svojim skladbama tamburaši udruge i recitatori koji su govorili pjesme o adventu. Manifestacija *Božić u Surčinu*, koja je započela paljenjem prve svijeće na adventskom vijen-

cu 30. studenoga i božićnom izložbom kreativne sekcije, bit će nastavljena izložbom božićnog žita 21. prosinca, zatim godišnjim susretom *betlemaša* 4. siječnja na kojem će, osim *betlemaša* iz Surčina, sudjelovati i *betlemaši* iz Novih Banovaca, Novog Slankamena i Golubinaca. Manifestacija će se završiti božićnim koncertom koji će biti održan 11. siječnja. Na božićnom koncertu, osim tamburaša, zbora i djece iz Surčina, sudjelovat će i gosti iz drugih mjesta.

S. D.

Plesom i pjesmom u susret Božiću u Tavankutu

U subotu, 13. prosinca, Dom kulture u Tavankutu ispunio se dječjim glasovima, zvukom tamburice i šuštanjem narodnih nošnji: HKPD *Matija Gubec* iz Donjeg Tavankuta priredio je Božićni koncert folklornog odjela, u sklopu programa *Advent u Tavankutu 2025*. Večer je započela u ozračju došašća i simbolike svjetla – prije samog koncerta, na etno salašu *Balažević* svečano je upaljena treća adventska svijeća, kao uvod u pred-blagdanskiju priču koja se ove godine u Tavankutu razlikuje kroz više događanja tijekom prosinca.

Najmlađi su koncert otvorili pjesmom, a obnovljeni prikaz običaja *betlemara* – koji je, kako je istaknuto, od zaborava sačuvao etnološki odjel na čelu s **Ivicom Dulićem** – podsjetio je na živu vjeru i starinske običaje mjesta. *Betlemari*, koji će tijekom adventa obilaziti tavankutske domove te biti prisutni i na polnoćki, u ovoj su se večeri predstavili kao tihi most između baštine i humanosti, sve što se daruje usmjerit će se u karitativne svrhe župe.

Na pozornici su se potom redale skupine – najmlađa (oko 60 članova), srednja (oko 45) te najstarija (oko 30 folkloraša) – a kroz koreografije Slavonije, Kaštela, Zagorja i bunjevačkih igara dvoranom su prolazili različiti ritmovi u kojima je publika imala priliku uživati. Voditelji **Sanda Benčik**, **Veronika Vojnić Mijatov**, **Martina Žarić**, **Maja Vuković** i **Darko Prčić** mjesecima su s djecom i mladima brusili korake i pjesmu, pa se na licima izvođača vidjelo ono što se ne može naučiti napamet – ponos što su dio nečega većeg od jedne večeri.

Poseban pljesak pripao je gostima iz Hrvatske, KUD-u *Tomislav* iz Županje, koji je Tavankutu donio slavonsku energiju, ali i potvrdu prekograničnog prijateljstva. U Tavankutu su se njih 30 folkloraša predstavili igrama iz Slavonije te, nešto kasnije, i modernim plesom, pokazujući kako tradicija i suvremenost mogu stajati na istoj pozornici – bez da jedno potire drugo. Stručna voditeljica folklornog odjela **Marija Svirčević** je već drugi put u Tavankutu, te je izrazila želju da njihovi posjeti ubuduće budu češći.

Koncert je, osim umjetničkog, imao i snažan identitetski ton. Ulaskom u ovogodišnji advent, HKPD *Matija Gubec* simbolično ulazi u jubilarnu godinu – 80 godina rada na očuvanju tradicijske kulture bunjevačkih Hrvata u Tavankutu. A kako bi došašće u Tavankutu i dalje imalo svoj nastavak, organizatori su već pozvali publiku iduće subote, 20. prosinca u 18 sati, na etno salaš *Balažević*, na paljenje četvrte adventske svijeće i božićni vašar. Večer je zaključena zajedničkom pjesmom *Zdravo budi mladi kralju*, uz poruku mira, nade i blagdanskoj zajedništva – onog koje se najjasnije čuje upravo tada kad se dlanovi dugo ne umore od pljeska.

Ivan Ušumović

Šokačka grana iz Osijeka gostovala u Hrvatskom domu u Somboru

Udruga Šokačka grana iz Osijeka u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavila je u srijedu, 10. prosinca, u Hrvatskom domu u Somboru tri svoja nova izdanja tiskana prošle i ove godine.

Predstavljeni su zbornik *Advent u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca*, monografija *Udruga Šokačka grana Osijek – dokumentarij jednog vremena (2005. – 2020.)* i *Šokačka kuvarica*.

»Ova cijela godina nam je u znaku 20. obljetnice i u sklopu proslave te obljetnice završili smo monografiju čiju je pripremu naša prva predsjednica **Vera Erl** počela 2015. godine«, kazao je predsjednik Šokačke grane **Go-ran Đaković**. Kako je kazao, od osnutka udruge jedan od ciljeva bila je suradnja s udrugama u Vojvodini s kojima su potpisani i sporazumi o suradnji. Već 2006. godine Šokačka grana potpisala je sporazume o suradnji s 13 hrvatskih udruga u Vojvodini.

Zbornik koji je predstavljen u Somboru nastao je kao izravni rezultat manifestacije *Urbani Šokci*, održane 2. i 3. lipnja 2023. u Osijeku i Monoštoru, u organizaciji Šokačke grane iz Osijeka. Te su se godine sudionici okupili na Međunarodnom okruglom stolu posvećenom temi adventa u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca koji žive u tri susjedne zemlje – Hrvatskoj, Srbiji i Mađarskoj.

»Skup je okupio znanstvenike, stručnjake i poznavatelje tradicijske kulture, s jednim jasnim ciljem: čuvanje običaja i identiteta. Kad govorimo o širini zbornika, vrijedi

spomenuti da on obuhvaća područja od Županje i Slavonije, preko našičkog kraja, Gradišta i Kobaša, pa sve do Vinkovaca i drugih mjesta gdje Šokci i Bunjevci žive i djeluju. Zbornik, dakle, daje široku mapu adventskih praksi koje, premda razdvojene današnjim državnim granicama, otkrivaju zajedničko kulturno i vjersko naslijeđe. U Zborniku su i radovi iz našeg Gornjeg Podunavlja – rad vlč. **Daniela Katačića** iz Berega, rad **Ruže Silađev** iz Sonte i rad **Anite Đipanov Marijanović** iz Monoštora«, kazala je, predstavljajući Zbornik, stručna suradnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Senka Davčik**.

Šokačku kuvaricu predstavila je urednica **Ljubica Pilipović**.

»Još prije 15 godina udruga je u suradnji s *Glasom Slavonije* uz prilog dnevnih novina izdala šest gastro priloga. Već dugi niz godina razmišlja se o objedinjavanju tih priloga u jedinstvenu knjigu pa je ova obljetnička godina bila prava prigoda za to. Napravljena je opet u suradnji s *Glasom Slavonije*. Pisana je 'po šokački', ali stavili smo objašnjenja i prijevode da bi mlade kuharice razumjele taj govor. Želimo ih potaknuti da se prihvate kuhanja tradicijskih jela. Ima 240 recepata na 180 stranica. Osim recepata, tu su i kratke priče vezane uz običaje, koji su razvrstani po cjelinama. U našim receptima za kolače osnova su brašno, jaja, šećer, mast i pekmez«, kazala je Pilipović.

Domaćin večeri bio je HKUD *Vladimir Nazor*.

Z. V.

Neda Gligić, umjetnica iz Šida

Priča o pobjedi volje za životom

»Kada se nešto ružno dogodi, onda se sjetimo pravih vrijednosti i da trebamo više raditi na sebi. Nadam se da ćemo jednog dana prelomiti tu kritičnu točku kako bismo kao društvo uspjeli biti dobri i da se međusobno pomažemo«, kaže Neda Gligić

Životne nedaće često poremete ljudima planove, neki padnu i teško ustanu, a neki iz njih uče i počnu se još jače boriti za životne ciljeve. Primjer za to je i svestrana umjetnica iz Šida **Neda Gligić**. Završila je osnovnu školu u Šidu, a zatim srednju školu u Novom Sadu, smjer grafički dizajn. Uz to, bila je vrhunska sportašica. Međutim, sa 17 godina doživjela je moždani udar. Pala je u komu i iako liječnici nisu imali dobru prognozu za njezin oporavak, probudila se dva tjedna kasnije. Nakon dvije godine oporavka i rehabilitacije krenula je u ostvarenje svih svojih talenata. Za sebe danas kaže da uživa u životu i shvaća da je život radost te da su svi problemi i nesreće koje nam se događaju u funkciji dobrog jer služe da nas nečemu nauče.

Životna prekretnica

Neda je motivacijski govornik. Osim toga, piše, slika, glumi, režira predstave za djecu, priprema monodrame za odrasle, bavi se grafičkim dizajnom, video montažom, aktivna je u MNRO-u, udruženju mentalno nerazvijenih osoba, snima film o mentalno nerazvijenoj djeci, pjeva, svira gitaru i, kako kaže, radi sve kako joj srce govori i vodi.

»Još kao dijete voljela sam slušati književnike, glumce i svećenike. Veoma mi je važno i volim kada netko lijepo govori. Govor može izliječiti ljude ako možete smireno govoriti, unositi blagoslov u druge ljude. Pokušavam upiti sve što vidim i čujem kako bih se mogla oblikovati kao umjetnik. Odlazak na školovanje u Novi Sad bio je moja prva velika prekretnica u životu. Budući da je Novi Sad pun kulturnih događanja, moje interesiranje za kulturu postalo je veliko. Često sam odlazila na kulturne događaje. Od tada moj život kreće u umjetničkom pravcu. Krenula sam na latinoamerički ples i kao netko tko je brzo napredovao ubrzo sam postala instruktor plesa i počela raditi kao ispomoć odraslih«, kaže naša sugovornica.

Nažalost, iznenadna bolest, prekinula je Nedine planove.

»U 17. godini života padam u komu. Prognoze su bile da neću preživjeti i da moj mozak radi na minimumu. Me-

đutim, nakon dva tjedna budim se, na iznenađenje svih liječnika. Dok sam još bila u krevetu, znala sam da ću jednog dana ponovo biti kao prije. To je bila moja odluka da nastavim sve što sam počela raditi. Kada se nađete na rubu života i smrti, prestanete se bojati jer kada prebrodite tu točku, kada niste ni živi ni mrtvi, to svladate i dobijete unutarnju snagu. Ona nas vodi naprijed i ne obaziremo se što je iza nas«, kaže Neda.

Kreativno izražavanje i pomoć drugima

Po dolasku u Šid upoznaje režisera amaterskog kazališta u Šidu **Branislav Nušić Cvetina Aničića**. Počinje putovati s njim na turneje.

»Gluma me je interesirala i ranije. Dobila sam prvu ulogu i tako počela sve više ulaziti u svijet kazališta i dobijati prve nagrade. Danas imam puno nagrada za glumačka ostvarenja s brojnih međunarodnih i domaćih festivala. Svijet kazališta je nešto što me ispunjava u potpunosti. Također, aktivna sam članica MNRO-a, udruženja mentalno nedovoljno razvijenih osoba. Njima pomažem u

kreativnom dijelu, pripremamo predstave i nastupamo. Oni divno napreduju i jako su sretni. To je nešto što me ispunjava. Želim doprinijeti ljudima s posebnim potrebama i sakupljam informacije kako se društvo odnosi prema njima, kako bih mogla reagirati u javnosti da bi osobe s invaliditetom bile vidljivije u društvu. Ne možemo čekati da netko nešto uradi da bi nam bilo bolje. Moramo pridonijeti da budemo viđeniji u društvu i da se ljudi prema osobi s invaliditetom ponašaju kao prema svakoj drugoj osobi. I to je razlog zašto sam odlučila glumiti u kazalištu, biti motivacijski govornik. Ne da bih postala popularna, već da bi osobe s invaliditetom bile viđenije u normalnom svijetu«, ističe Neda.

Kako kaže, sve što se događa je zato što nas život opominje.

»Mi nikako da se promijenimo i čim prebrodimo neki težak trenutak nastavimo po starom. Kada se nešto ružno dogodi, onda se sjetimo pravih vrijednosti i da trebamo raditi na sebi. Nadam se da ćemo jednog dana prelomiti tu kritičnu točku kako bismo kao društvo uspjeli biti dobri i da si međusobno pomažemo«, kaže naša sugovornica.

Neda je zadovoljna svime što je do sada učinjeno, a uspjesi su, kaže, poticaj za daljnji rad i razvoj.

»Nagrade doživljam kao potvrdu da su ljudi osjetili što im dajem i emitiram. Kada radim s djecom, nije mi potrebno nijedno drugo priznanje osim onoga kada vidim koliko su oni sretni. To mi je najveća nagrada. Ne želim postati gorda jer mislim da je gordost osobina koja nije nešto što može pozitivno utjecati na nas, već naprotiv. Kroz sve to prolazim spontano, ali gledam uvijek svoje srce dati drugima. Svatko od nas treba pronaći unutarnju radost, unutarnju želju za životom. To je nešto što nas vodi naprijed. Ako nemamo volju za životom, nećemo naći motivaciju za bilo što želimo raditi. Osobe s invaliditetom trebale bi postati ravnopravni s ostatkom društva. A to ćemo uspjeti ako se možemo češće vidjeti u javnosti. Moramo sebe natjerati da izađemo iz četiri zida. Znam da je to nekima teško, ali trebaju ohrabriti sebe i natjerati se svakoga dana izaći u šetnju i otići među ljude. Bolje će se osjećati, a ljudima će postati normalno viđati osobe s invaliditetom. Oni koji više žele, kao ja, neka u okviru nekog udruženja ili kazališta nađu način predstaviti sebe i da se kreativno izraze. Poželjela bih svima da više pogle-

daju svoju unutrašnjost, da otvore svoje plemenito srce, da ga upoznaju. Svaki čovjek ima plemenitost i dobrotu unutar sebe. Neka pronađu taj najtopliji dio sebe pa će i društvo i svijet u jednom trenutku morati prevagnuti na tu pozitivnu stranu«, kazala je na kraju razgovora naša sugovornica.

S. D.

SIJEČANJ Januar

Č 1 NOVA GODINA, Marija Bogorodica
P 2 Bazilije, Grgur Nazijanski
S 3 Ima Isusovo, Genoveva, Anastazija ○
N 4 2. NED. PO BOŽICU Delfira, Angela F., Borislava
P 5 Telesfor, Emilijan, Miljenko
U 6 BOGOJAVLJENJE (Tri kralja)
S 7 Rajmund P., Rajko, Zoran
C 8 Gospa od brze pomoći, Severin, Teofil
P 9 Julijan, Miodrag, Živko, Alix, Jadran
S 10 Agaton, Dobroslov, Grgur X. C
N 11 KRŠTENJE GOSPODINOVO Honorat, Neven, Higin
P 12 Ernest, Tatjana Rimska
U 13 Hilarije, Veronika, Radovan
S 14 Feliks, Srećko, Veco
C 15 Pavao pust., Mavro, Anastazija
P 16 Honorat, Marcel, Oton, Mislav
S 17 Antun op., Leona, Vojmil, Lavoslav
N 18 2. N.K.G. Margareta Ug., Priska, Premila ●
P 19 Mario Kanut, Ljiljana, Marta
U 20 Fabijan, Sebastijan
S 21 Agneza, Janja, Neža, Ines
C 22 Vinko đakon, Anastazija, Irena R.
P 23 Emerencijana, Ema, Vjera, Milko
S 24 Franjo Saleški, Bogoslav
N 25 3. N.K.G. OBRACENJE SV. PAVLA AP., Ananija
P 26 Timotej i Tit, Bogoljub, Tješimir
U 27 Andela Merici, Pribislav, Živko
S 28 Toma Akvinski, Tomislav
C 29 Valerije, Konstancije, Zdeslav
P 30 Martina, Gordana, Darinka, Jacinta
S 31 Ivan Bosco, Saturnin, Marcela

VELJAČA Februar

N 1 4. N.K.G. Sever, Brigita, Miroslav ○
P 2 Prikazanje Gospodinovo, Marin
U 3 Blaž, Vlaho, Tripun, Oskar, Dubravko
S 4 Veronika Jeruz., Andrija Corsini
C 5 Agata, Jagoda, Dobrila, Silvan, Goran
P 6 Pavao Miki i dr., Doroteja, Dorica
S 7 Pio IX., Držislav, Rastimir, Rikard
N 8 5. N.K.G. Jeronim Emilijani, Jozefina B., Jerko
P 9 Skolastika, Apolonija, Sunčana C
U 10 Alojzije Štepinac
S 11 Gospa Lurdska, Mirjana
C 12 Eulalija, Zvonka, Zvonimir, Damijan
P 13 Katarina Ricci, Božidarka, Kastor
S 14 Valentin, Zdravko, Valentina
N 15 6. N.K.G. Klaudije Col., Georgija, Agapa, Onezim
P 16 Julijana, Miljenko, Đula
U 17 7. utemelj. Reda slugu BDM., Donat ●
S 18 Čista srijeda - Pepelnica, Bernardica, Simun, Gizela
C 19 Bonifacije, Konrad, Blago, Ratko
P 20 Leon, Lav, Lea
S 21 Petar Damiani, Eleonora, Damir
N 22 1. KORIZ. (Čista), Katedra sv. Petra, Tvrtko, Izabela
P 23 Polikarp, Grozdan, Romana
U 24 Matija ap., Montan, Goran, Modest)
S 25 Viktorin, Valpurga, Hrvoje, Darko (kvatre)
C 26 Aleksandar, Sandra, Branimir
P 27 Gabriel od Žalosne Gospe, Grgur iz N. (kvatre)
S 28 Roman, Teofil, Radovan (kvatre)

OŽUJAK Mart

N 1 2. KORIZ. (Pačista), Albijn, Hadrijan, Jadranka
P 2 Janja Pr., Lucije, Iskra, Cedomil
U 3 Marin, Kunigunda, Kamilo, Zvezdan ○
S 4 Kazimir, Eugen, Natko, Miro
C 5 Euzebije, Teofil, Vedran, Lucije
P 6 Marcijan, Viktor, Zvezdana
S 7 Perpetua i Felicit, Tereza
N 8 3. KORIZ. (Bezimeni), Ivan od Boga, Ivša, Boško
P 9 Franciska Rimska, Franjka, Franika
U 10 Emil, Makarije, Krunoslav
S 11 Eutimije, Kondid, Firmin, Tvrtko C
C 12 Maksimilijan, Teofan, Bernard, Budislav
P 13 Kristina, Rozalija, Modesta, Ratka
S 14 Matilda, Miljana, Borislava
N 15 4. KORIZ. (Sredoposna) Klement, Veljko, Vjekoslava
P 16 Agapit, Smiljan, Hrvoje
U 17 Patrik, Domagoj, Patricija, Gertruda
S 18 Ciril Jeruzalemski, Cvjetan, Ciro
C 19 JOSIP ZARUČNIK BDM, Jos, Josipa ●
P 20 Niceta, Dionizije, Vladislav, Klaudija
S 21 Serapion, Vesna, Kristijan
N 22 5. KORIZ. (Gluha), Oktavijan, Jaroslav, Lea
P 23 Turibije, Oton, Pelagije, Dražen
U 24 Latin, Šimeon, Javorka, Katarina, Karin
S 25 NAVJESTENJE GOSPODINOVO, Dižma, Kvirin
C 26 Emanuel, Sabina, Montan i Maksima
P 27 Lidija, Rupert, Lada
S 28 Priska, Sonja, Nada, Polion
N 29 CVJETNICA - Nedjelja muke Gospođe
P 30 Kvirin, Viktor, Vlatko
U 31 Benjamin, Amos, Ljubomir, Ljubo

TRAVANJ April

S 1 Hugo, Teodora, Božica
C 2 Veliki četvrtak, Franjo Paulski ○
P 3 Veliki petak, Rikard, Cvijeta, Radojko
S 4 Velika subota, Izidor, Žiga, Strahimir
N 5 USKRS (VAZAM), Vinko Fererski, Berislav, Mira
P 6 Uskršni ponedjeljak, Vilim, Celzo, Rajko
U 7 Ivan de la Salle, Herman, Gizela
S 8 Dionizije Korintski, Alemka
C 9 Marija Kleofina, Demetrije, Zdenko
P 10 Ezekijel, Apolonija, Sunčica C
S 11 Stanislav, Stana, Radmila
N 12 2. USKRSNA (Bijela), Julije, Viktor, Davorka, Đula
P 13 Martin I., Ida, Hermenegildo
U 14 Maksim, Tiberije, Valerijan
S 15 Damijan, Anastazija, Bosiljka
C 16 Josip Benedikt Labre, Bernardica
P 17 Rudolf, Robert, Innocent, Simun ●
S 18 Hermogen, Euzebije, Atanazija, Roman
N 19 3. USKRSNA, Konrad, Ema, Rastislav, Marta, Leon
P 20 Marcijan, Teofil, Bogoljub
U 21 Anzelmo, Goran, Fortunat
S 22 Sofar i Kajo, Teodor
C 23 Adalbert, Bela, Egidije, Helena
P 24 Juraj, Đuro, Đurđica, Fidel)
S 25 Marko ev., Ervin, Maroje
N 26 4. USKRSNA, Kieto i Marcelin, Zorko
P 27 Ozana Kotorska, Jakov Zadranić
U 28 Petar Chanel, Euzebije
S 29 Katarina Šijenska, Kata
C 30 Pio V., Josip Benedikt Cottolengo

SVIBANJ Maj

P 1 Josip Radnik, Sigismund, Žiga, Jeremija ○
S 2 Atanazije, Eugen, Boris
N 3 5. USKRSNA, Filip i Jakov ap., Mladen
P 4 Florijan, Cvjetko, Cvijeta, Iskra
U 5 Anđelko, Irena, Maksim, Silvana
S 6 Dominik Savio, Dinko, Nedjeljko
C 7 Duje, Gizela, Boris, Ivan
P 8 BDM Posrednica milosti, Bratoljub
S 9 Pahomije, Herma, Mirna C
N 10 6. USKRSNA, Ivan Merz, Gospa Trsatska, Antonin
P 11 Mamerto, Franjo Hieronym
U 12 Leopold Mandić, Bodgan, Pankracije
S 13 BDM Fatimska, Servacije, Ema, Vjerko
C 14 Uzašašće (Spasovo), Bonifacije, Viktor i Korona
P 15 Izidor, Sofija, Sonja, Jakov
S 16 Ivan Nepomuk, Ubald, Nenad ●
N 17 7. USKRSNA, Paskal, Paško, Bruno, Sara, Akvilin
P 18 Ivan I., Venancije, Feliks, Srećko
U 19 Celestin, Teofil, Rajko, Ivan
S 20 Bernardin Šijenski, Zvezdan
C 21 Kristofor Magallanes, Timotej, Dubravka
P 22 Helena, Jagoda, Rita, Eugen
S 23 Deziderije, Zeljko, Zeljka)
N 24 DUHOVI, BDM Pomoćnica, Suzana
P 25 Marija Majka Crkve, Beda C., Grgur VII.
U 26 Filip Neri, Zdenko
S 27 Augustin Cant., Bruno, Julije (kvatre)
C 28 German, Vilim, Velimir, Ana Marija P.
P 29 Pavao VI., Ervin, Euzebije, Polion (kvatre)
S 30 Ivana Arška, Ferdinand, Srećko (kvatre)
N 31 PRESVETO TROJSTVO, Krunoslava, Vladimir ○

LIPANJ Jun

P 1 Justin, Miladen, Slobodan, Cvjetko
U 2 Marcelin i Petar, Blandina, Eugen
S 3 Karlo Lwanga i drugovi, Dragutin
C 4 TJELOVO (Brašančevo), Kvirin Sisački, Predrag
P 5 Bonifacije, Valerije, Darinka
S 6 Norbert, Neda, Paulina
N 7 10. N.K.G. Robert, Sabinijan, Radoslav C
P 8 Medard, Vilim, Zarko
U 9 Pelagija, Ehem, Ranko
S 10 Margareta, Greta, Biserka, Bogumil
C 11 Barnaba ap., Borna, Borko
P 12 PRESVETO SRCE ISUSOVO, Ivan F., Bosiljko, Ninko
S 13 Srce Marijino, Antun Pad., Tonko
N 14 11. N.K.G. Rikard, Rafin, Elizej
P 15 Vid, Jolanka, Ferdinand, Amos ●
U 16 Franjo Regis, Zlatko, Borko, Zlata
S 17 Emilija, Laura, Bratoljub, Innocent, Nevinko
C 18 Marko i Marcelijan, Ljubomir, Grgur
P 19 Romuald, Rajka, Bogdan
S 20 Naum Ohrid., Goran, Margareta
N 21 12. N.K.G. Alojzije Gonzaga, Vjekoslav, Slavko)
P 22 Ivan Fisher, Toma M., Paulin Nol.
U 23 Sidonija, Josip Cafasso, Sida, Zdenka
S 24 ROĐENJE IVANA KRISTITELJA, Krsto
C 25 Vilim, Henrik, Adalbert, Eleonora
P 26 Ciril Aleksandrijski, Ivan i Pavao
S 27 Ladislav Ugarski, Ema, Toma
N 28 13. N.K.G. Irenej, Mirko, Smiljan
P 29 PETAR I PAVAO AP., Kresimir, Beata
U 30 Rimski prvomučenici, Ernest Praški ○

SPRANJ
Jul

S 1 Estera, Aron, Simun, Predrag
C 2 Pehod BDM, Oton, Matinijan, Višnja
P 3 Toma ap., Tomo, Leon
S 4 Elizabeta Port., Elza, Jelica, Neven
N 5 14. N.K.G. **Ciril i Metod, Antun M., Zakarija**
P 6 Marija Goretti, Bogomila
U 7 Vilibald, Klaudija, Vilko, Lovre
S 8 Akvila i Priscila, Hadrijan, Eugen
C 9 Marija Petković, Augustin Zhao Rong
P 10 Amalija, Ljubica, Veronika, Vjerka
S 11 Benedikt opat, Benko, Dobroslav
N 12 15. N.K.G. **Moher, Suzana C., Ivan Gualberto**
P 13 Majka Božja Bistrička, Henrik, Hinko
U 14 Kamilo, Katarina, Miroslav
S 15 Bonaventura, Vladimir K., Dobriša
C 16 Gospa Karmelska, Elvira, Karmela
P 17 Andrija, Branko, Nadan, Marcela
S 18 Fridrik, Jadviga, Natko, Miroslav
N 19 16. N.K.G. **Aurelija, Zora, Zlatka, Makrina**
P 20 Ilija prorok, Iljko, Margareta
U 21 Lovro Brindiz., Danijel, Danica
S 22 Marija Magdalena, Manda, Lenka
C 23 Brigita Švedska, Apolinar, Ivan Kasijan
P 24 Kristina, Mirjana, Kunigunda
S 25 Jakov st. ap., Kristofor, Krsto
N 26 17. N.K.G. **Joakim i Ana roditelji BDM, Anica**
P 27 Klement Ohridski i dr., Natalija
U 28 Viktor, Beato, Nevinko, Inocent
S 29 Marta, Marija i Lazar, Rajner
C 30 Petar Krizolog, Rufin, Anđo
P 31 Ignacije Loyol., Zdenka, Vatroslav

KOLOVOZ
Avgust

S 1 Alfons de Liguori, Vjera, Nada
N 2 18. N.K.G. **Porcijunkula, Gospa od anđela**
P 3 Augustin Kažotić, Lidija, Aspren
U 4 Ivan Marija Vianney, Dominika
S 5 Gospa Snježna, Nives, Snježana
C 6 Preobraženje Gospodinovo, Predrag
P 7 Siksto II., Kajetan, Donat, Albert
S 8 Dominik, Nedjeljko, Dinko, Neda
N 9 19. N.K.G. **Edith Stein, Roman, Firmin, Tvrko**
P 10 Lovro đakon, Lovorko, Erik, Laura
U 11 Klara, Jasna, Ljiljana, Suzana
S 12 Anicet, Hilarija, Veselka, Ivana Fr. Ch.
C 13 Poncijan i Hipolit, Ivan B., Kasijan
P 14 Maksimilijan Kolbe, Euzebije, Alfred
S 15 UZNESENJE BDM **(Velika Gospa), Marija, Veljka**
N 16 20. N.K.G. **Rok, Roko, Teodor, Rudolf**
P 17 Hijacint, Liberat, Miron, Jacek
U 18 Jelena Krizarica, Ivan Eudus
S 19 Bernard opat, Tekla, Donat
C 20 Stjepan kralj, Krunoslav
P 21 Pio X., Hermogen, Anastazija, Donat
S 22 BDM Kraljica, Vladislava, Mavro
N 23 21. N.K.G. **Ruža Limska, Flavije, Zakej, Vuk**
P 24 Bartol ap., Miroslav Bulešić, Emilija
U 25 Ljudevit kralj, Josip Kalasan, Lajčo
S 26 Melkizedek, Aleksandar, Branimir
C 27 Monika, Honorat, Časlav
P 28 Augustin, Tin, Gustav, Pelagije, Zlatko
S 29 Mučeništvo Ivana Krstitelja
N 30 22. N.K.G. **Feliks i Adaukt, Radoslava**
P 31 Josip iz Arimateje, Nikodem, Rajmund

RUJAN
Septembar

U 1 Egidije, Branimir, Tamara
S 2 Kalista, Maksima, Divna, Veljka
C 3 Grgur Veliki, Gordana
P 4 Ruža Viterbska, Rozalija, Dunja, Ida
S 5 Majka Terezija, Lovro Justinijani, Borko
N 6 23. N.K.G. **Zaharija, Boris, Davor**
P 7 Marko Krizevčanin, Blaženko
U 8 Rođenje BDM (Mala Gospa), Maja
S 9 Petar Claver, Strahimir
C 10 Nikola Tolentinski, Tara, Pulherija
P 11 Hijacint, Cvjetko, Miljenko
S 12 Ime Marijino, Gvido, Dubravko
N 13 24. N.K.G. **Ivan Zlatousti, Zlatko, Ljubo**
P 14 Uzvišenje Svetog Križa, Višeslav
U 15 Gospa Zalosna, Melita, Dolores
S 16 Eufemija, Kornelije i Ciprijan (kvatre)
C 17 Robert Belarmin, Rane sv. Franje
P 18 Josip Kupert., Sonja, Irena (kvatre)
S 19 Januarije, Suzana, Emilija (kvatre)
N 20 25. N.K.G. **Andrija Kim, Pavao Chong, Svjetlana**
P 21 Matej ap. i ev., Matko, Mato
U 22 Toma Vilanovski, Mauricije, Žarko
S 23 Pio iz Pietrelcine, Lino, Tekla, Konstancij
C 24 Gospa od Otkupljenja, Mirko
P 25 Firmin, Zlata, Kleofa, Rikarda
S 26 Kuzma i Damijan, Justina
N 27 26. N.K.G. **Vinko Paulski, Gaj, Berislav**
P 28 Vjenceslav, Večeslav, Veco
U 29 Mihael, Gabriel i Rafael, arkandeli
S 30 Jeronim, Jerko, Jere, Honorije

LISTOPAD
Oktobar

Č 1 Terezija od Djeteta Isusa
P 2 Anđeli čuvari, Anđelko, Anđelka, Anđela
S 3 Kandid, Maksimilijan, Gerhard
N 4 27. N.K.G. **Franjo Asiški, Franka, Kajo**
P 5 Faustina K., Mauro, Placid, Miodrag
U 6 Bruno, Fides, Verica, Vjera
S 7 BDM od Krunice (Ružarija), Rosario
C 8 Demetrije i dr., Zvonimir, Sime
P 9 Dionizije Areop., Ivan Leonardi, Denis
S 10 Franjo Borgia, Daniel, Danko
N 11 28. N.K.G. **Ivan XXIII., Emilijan, Prob, Milan**
P 12 Serafin, Maksimilijan, Makso
U 13 Kalist I., Eduard, Magdalena
S 14 Posveta subotičke katedrale
C 15 Terezija Avilska, Zlata, Režika
P 16 Hedviga, Marija Margareta Alacoque
S 17 Ignacije Antiohijski, Vatroslav
N 18 29. N.K.G. **Luka ev., Lukša, Svjetlovid**
P 19 Pavao od Križa, Ivan Br. i Izak Jogues
U 20 Vendelin, Irena, Miroslava
S 21 Karlo IV., Ursula, Zvezdan, Hilarija
C 22 Ivan Pavao II., Marija Saloma, Dražen
P 23 Ivan Kapistran, Borislav, Severin
S 24 Antun M. Claret, Jaroslav
N 25 30. N.K.G. **Krizant i Darija, Katarina Kotromanić**
P 26 Demetrije, Dmitar, Zvonko
U 27 Sabina Avilska, Gordana
S 28 Simun i Juda Tadej ap., Siniša, Tadija
C 29 Narcis, Donat, Darko, Ida
P 30 Marcel, Marojko, Ferdinand, German
S 31 Alfons Rodriguez, Wolfgang, Vuk

STUDENI
Novembar

N 1 31. N.K.G. **SVI SVETI, Svetislav, Sveto**
P 2 Dušni dan, Dušica, Duško
U 3 Martin P., Hubert, Silvija
S 4 Karlo Boromejski, Dragutin, Drago
C 5 Emerik, Mirko, Elizabeta, Srijemski muč.
P 6 Leonard, Sever, Vedran
S 7 Engelbert, Anđelko
N 8 32. N.K.G. **Gracija Koforski, Bogdan**
P 9 Posveta lateranske bazilike, Vitomir
U 10 Leon Veliki, Ivan Skot, Lav, Lavoslav
S 11 Martin biskup, Davorin
C 12 Jozafat, Astrik, Emilijan, Milan
P 13 Stanislav Kostka, Stanko, Didak
S 14 Nikola Tavalić, Ivan Trogirski, Zdenko
N 15 33. N.K.G. **Albert Veliki, Leopold, Berto, Albe**
P 16 Margareta Skotska, Gertruda, Otmar
U 17 Salomeja Krakovska, Gertruda, Igor
S 18 Posveta bazilika sv. Petra i Pavla
C 19 Elizabeta Ug., Krispin, Severin, Matilda
P 20 Feliks Valois, Srećko, Edmund, Veco
S 21 Prikazanje BDM, Gospa od zdravlja
N 22 **ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA**
P 23 Klement, Milivoj, Blagoje
U 24 Krizogon, Krševan, Andrija, Firmin
S 25 Katarina Aleksandrijska, Kata, Erazmo
C 26 Konrad, Leonard, Dubravko
P 27 Maksim, Severin, Virgilije
S 28 Sostan, Jakov Markijski, Držislav
N 29 1. N. **DOŠAŠĆA (godina B), Iluminata, Svjetlana**
P 30 Andrija ap., Andrijana, Andrea

PROSINAC
Decembar

U 1 Elegije, Natalija, Božena
S 2 Bibijana, Živka, Blanka, Lara
C 3 Franjo Ksaverski, Klaudije
P 4 Barbara, Ivan Damašč., Kristijan
S 5 Saba, Krispina, Dalmatin, Slavka
N 6 2. N. **DOŠAŠĆA, Nikola biskup, Nikša, Vladimir**
P 7 Ambrozije, Dobroslava, Agaton
U 8 BEZGRJEŠNO ZACEĆE BDM, Imakulata
S 9 Valerija, Petar F., Zdravka (kvatre)
C 10 Gospa Loretska, Judita, Julija
P 11 Damaz, Dgmir, Sabin (kvatre)
S 12 Spiridon, Spiro, Konrad (kvatre)
N 13 3. N. **DOŠAŠĆA - Materice, Lucija, Jasna, Svjetlana**
P 14 Ivan od Križa, Spiro
U 15 Drinske mučenice, Kristijana G.
S 16 Adela, Etela, Zorka
C 17 Lazar, Florijan, Zrinka
P 18 Gracijan, Bosiljko, Dražen
S 19 Urban, Tea, Božica, Vladimir
N 20 4. N. **DOŠAŠĆA - Oci, Amon, Eugen i Makarije**
P 21 Petar Kanjzije, Snježana
U 22 Honorat, Časlav, Zenon
S 23 Ivan Kentijski, Viktorija, Vita
C 24 Badnjak, Adam i Eva, Irma
P 25 **BOŽIĆ, Anastazija, Božidar**
S 26 Stjepan prvomučenik, Krunoslav
N 27 **SVETA OBITELJ Ivan ap. i ev., Janko, Fabiola**
P 28 Nevina dječica, Mladen, Nevenka
U 29 Toma B., Davor, David
S 30 Trpimir, Sabin, Liberije
C 31 Silvestar papa, Silvija, Donata

HKC *Bunjevačko kolo*

Veliko prelo 2026. u Subotici

HKC *Bunjevačko kolo* organizira *Veliko prelo 2026.* koje će biti održano u subotu, 31. siječnja 2026., u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, s početkom u 20 sati. Doček gostiju je od 19 do 20 sati, kada počinje službeni dio programa.

Tijekom programa goste će zabavljati tamburaški ansambli *Hajo* i *Ruže*, a nastupit će i izvođački folklorni ansambl Centra. Biti će pročitana najljepša *preljska*

pisma, a birat će se i najljepša prelja s pratiljama. Cijena ulaznice je 3.800 dinara. U cijenu je uključena večera i piće. Svaka ulaznica sudjeluje u bogatoj tomboli.

Sve informacije u vezi s rezervacijom i kupovinom karata mogu se dobiti u uredu HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici ili na telefon: 064/659-08-29 ili 024/555-589, radnim danima od 8 do 14 sati.

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i Organizacijski odbor *Velikog prela* objavljuju

NATJEČAJ
za izbor *Najljepše prelje*
Velikog prela 2026. godine

Prijavu za natječaj moguće je predati putem e-mail adrese hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com, s naznakom za »Veliko prelo 2026. – natječaj za Prelju« ili putem Facebook stranice *HKC Bunjevačko kolo* (u Inbox). Uz prijavu potrebno je dostaviti: ime i prezime, mjesto stanovanja, godinu rođenja i kontakt telefon. Prelja za izbor na *Velikom prelu* mora biti obučena u bunjevačku narodnu nošnju; za sve zainteresirane možemo pomoći oko izbora nošnje. Natječaj je otvoren do 28. siječnja 2026. godine.

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i Organizacijski odbor *Velikog prela* objavljuju

NATJEČAJ
za najbolju *Preljsku pismu Velikog prela 2026. godine*

Napisane preljske pisme potrebno je dostaviti na e-mail adresu: hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com ili poštom na adresu HKC-a *Bunjevačko kolo*, Ulica Preradovićeve br. 4, 24000 Subotica, s naznakom za »Veliko prelo 2026. – natječaj za Preljsku pismu«. Uz prijavu je potrebno napisati tko je autor pjesme i kontakt telefon, adresu i e-mail. Pjesma treba biti napisana na hrvatskom jeziku ili na ikavici s temom koja je prigodna uz prelo, zimu, blag dane, bunjevačke običaje i tomu slično. Povjerenstvo za izbor *Preljske pisme* informaciju o tome tko su autori pjesama dobija tek nakon izbora pobjednika. Natječaj je otvoren do 24. siječnja 2026. godine.

Zlatne ruke – poduzetništvo seoskih žena

BAJŠA – U organizaciji Udruženja za njegovanje tradicije i rukotvorina *Sunce* iz Bačke Topole održana je radionica i prezentacija projekta *Zlatne ruke – poduzetništvo seoskih žena* na kojoj su sudjelovali i predstavnici HKPD-a *Matija Gubec* i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta.

Umjetnost u tehnici slame predstavile su iskusne slamarke – **Mira Kopilović**, **Branka Vujić** i **Dobrinka Babić** – koje su održale praktične radionice i prikazale proces izrade suvenira, jedinstvenog umijeća koje je dio

kulturnog identiteta bunjevačkih Hrvata u Vojvodini. Sudi-onici su imali prigodu upoznati se s osobitostima tradicionalne tehnike, načinima odabira i pripreme slame te kreativnim mogućnostima koje ovaj prirodni materijal pruža.

Projekt *Zlatne ruke – poduzetništvo seoskih žena* ima za cilj razmjenu iskustava među ženama iz ruralnih sredina, jačanje njihovih poduzetničkih vještina te promociju rukotvorina i tradicionalnih zanata.

Radionica je realizirana uz podršku Općine Bačka Topola i Nacionalnog vijeća slovačke nacionalne manjine, dok su kao suorganizatori sudjelovali Slovački kulturni centar, Mjesni odbor Matice slovačke i Asocijacija slovačkih žena.

Kraljice Bodroga u Sesvetama

ZAGREB – Na spomendan sv. Lucije, 13. prosinca, ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora sudjelovala je na koncertu tradicijskih božićnih napjeva pod nazivom *Spa-*

vaj mali Božiću u organizaciji Centra za kulturu Sesvete. Putovanje je realizirano putem projekta Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji za cilj ima promicanje nematerijalne tradicijske baštine Hrvata iz Srbije.

ZKVH na GLAZBOS-u

OSIJEK – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata sudjelovao je 17. prosinca na manifestaciji *GLAZBOS – Glazbene božićne svečanosti koju organizira Akademija* za umjetnost i kulturu u Osijeku. Zavod je predstavio svoj rad na području glazbe s izlaganjem na temu *Aktivnosti na očuvanju glazbene baštine u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata*. Izlagači su bili **Josip Bako**, v. d. ravnatelja ZKVH-a te profesori glazbe **Vojislav Temunović** i **Tamara Štricki Seg**.

Predstavljanje Godišnjaka u Subotici

SUBOTICA – Predstavljanje 16. broja *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata bit će održano danas (petak, 19. prosinca) u prostorijama Zavoda (Laze Mamužića 22) u Subotici, s početkom u 16 sati.

U okviru predstavljanja, povjesničar **Iván Márk Erdei** održat će kratko predavanje o **Adamu Zrinskom**. Osim predstavljanja 16. broja *Godišnjaka*, ovo će ujedno biti i susret suradnika Zavoda.

Književna večer u Šidu

ŠID – U HKD-u *Šid* u Šidu, danas (petak, 19. prosinca), s početkom u 17 sati, bit će održana književna večer povodom obilježavanja 95. obljetnice od rođenja hrvatskog književnika i likovnog kritičara prof. **Bogdana Mesingera**. O profesoru Mesingeru će govoriti akademkinja i književna teoretičarka i kritičarka **Helena Sablić Tomić**. U sklopu književne večeri bit će prikazan dokumentarni film *Bogdan Mesinger – Traganje za obiteljskim vrijednostima*, autora prof. **Davora Šarića**, također s Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku. Ovom prigodom simbolično će biti otvorena knjižnica koja će nositi naziv *Knjižnica Bogdana Mesingera*.

Knjižničari u Hrvatskom domu – Matici

Istok – zapad – sjever – jug

U Subotici je od 15. do 17. prosinca održana 22. godišnja konferencija Bibliotekarskog društva Srbije, ove godine s temom *Biblioteke u društvu brzih promjena*. Jedan od brojnih programa konferencije održan je u Hrvatskom domu – Matici, okupivši knjižničare iz Srbije ali i drugih europskih zemalja.

U okviru sesije »Kultura u pokretu – od tradicije do alternative«, održan je panel koji je vodila **Jelena Đonović** iz Gradske biblioteke i čitaonice Herceg Novi, uz prezentaciju projekta »Biblioslasičarnica«. Pretvarajući knjižnice u slastičarnice te predstavljajući različite kulture kroz slastice i predavanja, »Biblioslasičarnica« je primjer projekta koji potiče suradnju, inovaciju i društveni angažman.

Uslijedio je specijalni program »Istok – zapad – sjever – jug: trpeza i običaji« gdje su knjižničari u *storytelling* maniri predstavili jela i pića krajeva iz kojih dolaze.

Na početku večeri goste u Matici, u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća, pozdravila je **Tanja Stantić**.

»Boraveći u Matici, knjižničari iz cijele Srbije i regije, čak i Finske, Grčke, Cipra, Turske ili Malte, imali su prilike dobiti informacije o hrvatskoj manjini u Srbiji koja je otvorena za suradnju, posebno u područjima kulture i obrazovanja. Mislim da je Matica bila odličan prostor da se govori o primjerima iz knjižničarske prakse koji rade na prezentaciji i povezivanju različitih kultura«, kaže subotička knjižničarka **Bernadica Ivanković**.

Na godišnjoj konferenciji BDS-a kao predavači, panelisti i radioničari sudjelovali su i brojni knjižničari iz Hrvatske.

D. B. P.

Godišnja izložba HLU-a *Croart* u Subotici

Baština – inspiracija za slikare

U Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici do 28. prosinca može se pogledati godišnja izložba slika članova HLU-a *Croart* i njihovih gostiju. Riječ je o slikama nastalim na ovogodišnjoj likovnoj koloniji *Panon Subotica* koja je održana početkom listopada na Paliću.

Uz slikare *Croarta* sudjelovalo je i sedam gostujućih autora – članova udruge *Bel-Art* iz Belišća kao i samostalnih umjetnika iz Srbije i Hrvatske. Tema kolonije bila je baština vojvođanskih Hrvata.

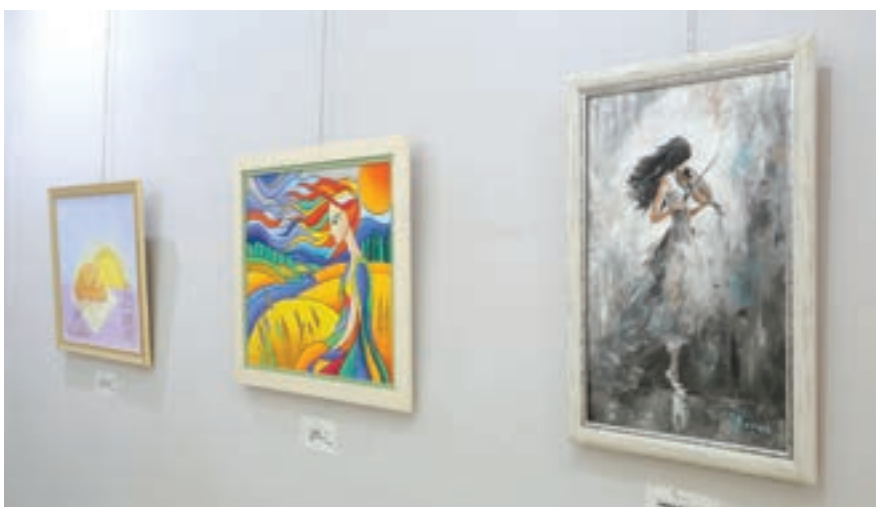
»Motivi su izuzetno raznoliki, ali se snažno oslanjaju na panonske pejzaže, te osobna sjećanja na način života u ovom podneblju. Iako je baština donekle glavna nit koja se provlači u ovim slikama, vidljiva je i tematska širina kolonije, u zastupljenosti gotovo svih slikarskih žanrova – od pejzaža, apstrakcija do animalnih i floralnih motiva itd. Tehnička raznolikost ovoga puta nije toliko prisutna, slikari su uglavnom koristili akrilne boje, tek poneki su se oprobali u tehnici ulja na platnu i pastela«, kazao je povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

Otvarajući izložbu dr. sc. **Jasminka Dulić** istaknula je kako su ovakve kolonije važne jer, uz akademske, uključuju autore koji nemaju formalno likovno obrazovanje.

»Kroz svoju koloniju *Panon*, udruga *Croart* osigurava prostor gdje se mogu istraživati vlastite kreativne ideje i tehnike kroz slikanje, crtanje ili neki drugi oblik likovnog stvaralaštva. Uz to, ne zanemarujući potrebu i značaj likovnog obrazovanja i učenja perspektive, konceptualizacije, tehnika, boja i svega onoga što se uz pomoć iskusnih i obrazovanih likovnih pedagoga može naučiti, *Croart* nudi svojim članovima, kako profesionalcima tako i amaterima kao i publici da uživaju u umjetnosti učeći, stvarajući ili promatrajući«, rekla je Dulić.

U programu otvorenja sudjelovao je i član Književnog teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice **Zoltan Sič** koji je kazivao poeziju te čitao ulomke iz staroga tiska.

D. B. P.

Božićni koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

Poznati zvuci koji donose radost

Tradicionalni Božićni koncert Subotičkog tamburaškog orkestra, koji je održan 16. prosinca u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici, bio je pravi uvod u blagdansko ozračje koje je pred nama. Na koncertu je nastupio Dječji tamburaški orkestar pod ravnanjem **Danijele Skenderović**, a kao »mali solisti« u pratnji orkestra pjevali su: **Sara Vojnić Hajduk** i **Ivan Vukov**, dok je svoje sviračke sposobnosti na glokenšpilu (veliki metalofon) u pratnji orkestra pokazala učenica Muzičke škole **Janja Nalčić**. Drugi dio programa imao je Veliki tamburaški orkestar pod ravnanjem **Marijane Marki**, koji je priredio Božićni koncert 35. puta. Na programu su se našle tradicijske božićne pjesme iz Bačke i Hrvatske, poznate svjetske božićne numere *Jingle bell Rock*, *Let it snow*, *Santa Claus*, kao i neizostavni novogodišnji klasici, poput *Trics-tracs polke*, *Ruske igre* (solo prim **Ivana Mačković**), *Valcera cvijeća*, *Pizzikato polke* i *Radetzky marša*. U pratnji Velikog tamburaškog orkestra, te u pojedinim

kompozicijama i u pratnji bubnjara **Marija Mihaljčevića** i **Filipa Čelikovića** za klavirom, kao vokalni solisti nastupili su: **Tamara Štricki Seg**, vokalna skupina *Prelje*, **Andrija Matković**, **Martina Cvijin**, **Bojan Bukvić** i **Marija Kovač**.

»Radni naziv ovog koncerta bio je *Božićna muzička tradicija* jer godinama unazad sviramo tradicijske pjesme, a drugi razlog ovome nazivu je, jer je on postao tradicija, koja se ne prekida već 35 godina. Ideja ovoga božićnog koncerta potekla je od izuzetne suradnje **Stipana Jaramazovića** i sada već pokojne s. **Mirjam Pandžić**. Lokacije koncerta smo mijenjali i prilagođavali se prostoru, a sada smo u *Bunjevačkom kolu* i prvi puta imamo suradnju s vokalnom skupinom *Prelje*. Na programu je raznolik repertoar, uvijek se držimo i tradicijskih božićnih pjesama, ali i onih popularnih božićnih i novogodišnjih melodija. Subotički tamburaški orkestar teži tome, i to uvijek spominjemo, da je tambura ravnopravni instrument kao

i svaki drugi, a da je to tako potvrđujemo i izvedbom svjetskih klasika koji su i večeras bili na programu. Ono što s radošću mogu najaviti jeste da se ovim koncertom zatvara naša monografija koja je u izradi, točnije kada se unesu podaci i fotografije s ovoga koncerta bit će završena. Ako sve bude po planu, predstaviti ćemo je sljedeće godine kada Subotički tamburaški orkestar obilježava 50 godina postojanja», najavila je dirigentica ovoga orkestra Marijana Marki.

Tako će naredna godina i nastupi koji su u pripremi biti u znaku jubileja, a monografija će biti spomenar brojnim tamburašima ovoga grada koji su prošli kroz Subotički tamburaški orkestar.

Ž. V.

Skup u Muzeju Vojvodine

Izazovi očuvanja glazbenog naslijeđa

U Muzeju Vojvodine u Novom Sadu u ponedjeljak, 15. prosinca 2025. godine, održan je stručni program posvećen očuvanju nematerijalne kulturne baštine, s posebnim naglaskom na glazbeno naslijeđe, u sklopu projekta čiji je nositelj Muzej Vojvodine, uz potporu Ministarstva kulture Srbije.

Središnji dio programa bilo je predavanje pod nazivom »Očuvanje nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Srbiji: primjeri očuvanja muzičkog naslijeđa«, koje je održala dr. sc. **Danka Lajić Mihajlović**, etnomuzikologinja i znanstvena savjetnica u Muzikološkom institutu Srpske akademije nauka i umjetnosti. Dr. sc. Lajić Mihajlović dugogodišnja je suradnica u sustavu zaštite nematerijalne kulturne baštine, sudjeluje u radu Komisije za upis elemenata na Nacionalnu listu nematerijalne kulturne baštine, a bila je i članica Nacionalnog komiteta za nematerijalnu kulturnu baštinu Srbije.

U uvodnom dijelu predavanja predstavljen je povijesni razvoj međunarodnih mehanizama zaštite kulturne baštine. Poseban dio predavanja bio je posvećen izazovima očuvanja glazbenog naslijeđa. Istaknuto je kako ne postoji jedinstvena strategija očuvanja te da svaki element zahtijeva prilagođen pristup, utemeljen na kombinaciji znanstvenih znanja i suradnje sa zajednicom. U tom kontekstu razmatrani su pojmovi kvantitativne i kvalitativne ugroženosti glazbenih praksi – od nestajanja uslijed smanjenog broja izvođača do promjena u funkciji i estetskoj kvaliteti koje zajednica često prepoznaje kao gubitak autentičnosti. Kao primjeri iz prakse navedeni su tamburaštvo i trubaštvo, kod kojih se jasno očituju napestosti između tradicijskih izraza, akademske umjetnosti i komercijalnih utjecaja.

U završnom dijelu skupa naglašena je potreba za jačanjem kapaciteta lokalnih zajednica i svih razina državnog sustava, unaprjeđenjem vertikalne i horizontalne suradnje te umrežavanjem aktera na nacionalnoj i međunarodnoj razini, s ciljem očuvanja kulturnog identiteta između dnevnih politika i trajnih civilizacijskih vrijednosti. Raspravljalo se i o pojmu održivosti, osobito o ravnoteži između političko-ekonomskih i etičko-estetskih aspekata očuvanja kulturne baštine.

Nakon predavanja dr. sc. **Tatjana Bugarski**, muzejska savjetnica i etnologinja u Muzeju Vojvodine i regionalna koordinatorica Centra za nematerijalno kulturno naslijeđe Republike Srbije za Vojvodinu, predstavila je novosti u vezi s dokumentiranjem elemenata nematerijalne kulturne baštine. Istaknuto je da će muzeji, sukladno Zakonu o muzejskoj djelatnosti, ubuduće biti obvezni dokumentirati elemente i izvan samog postupka nominacije, pri čemu je Centar za nematerijalnu kulturnu baštinu Srbije izradio novi obrazac koji će uskoro biti u primjeni.

U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata skupu je nazočila **Senka Davčik**, etnologinja i stručna suradnica za kulturne projekte i programe. Zavod je dosad nominirao dva elementa na Nacionalnu listu nematerijalne kulturne baštine Srbije – Stvaralaštvo u tehnici slame te Dvoglasno pjevanje šokačkih Hrvatica iz Monoštora.

»Program u Muzeju Vojvodine potvrdio je važnost kontinuiranog stručnog dijaloga i suradnje institucija, znanstvenika i zajednica u procesu očuvanja nematerijalne kulturne baštine kao živog i dinamičnog dijela kulturnog identiteta«, kaže Senka Davčik.

H. R.

Blagoslov novih orgulja u Bajmaku

U nedjelju, 14. prosinca, u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku blagoslovljene su nove elektroničke orgulje koje su među župljanima, a napose među pjevačima i kantorom, donijele novu radost za predstojeće blagdane.

Po riječima tamošnjeg kantora prof. **horne Bele Ani-šića** dugoočekivane orgulje su stigle i montirane su po-

četkom prosinca, a sada je bila svečanost samog blagoslova orgulja, ali i pjevača i svirača koje je blagoslovio tamošnji župnik preč. **Robert Erhard**.

Nove orgulje kupljene su zahvaljujući donacijama sadašnjih i bivših župljana, te drugih donatora, a dio sredstava je osigurano i putem natječaja Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

»Kompletne orgulje su iznosile 8.000 eura, a putem natječaja osigurano je 2.000, sve ostalo je isplaćeno donacijama vjernika i dobročinitelja. Tako sada i naša župa ima orgulje. Naime, stare postojeće orgulje već godina ne sviraju i u lošem su stanju. Njima treba ozbiljna restauracija koja bi nas koštala puno više od kupovine

ovih orgulja. Nove orgulje su bile potreba, jer već duži niz godina nitko nije ništa radio po tom pitanju, a nadam se kako će jednoga dana i restauracija starih orgulja doći na red«, kaže Anišić.

U ovoj župi, kako je i Anišić naglasio, postoji duga tradicija pjevanja, te redovito djeluje župni zbor koji u proteklih pet godina vodi prof. Anišić.

Ž. V.

Foto: Veronika Kollár

Završetak radova na obnovi crkve svetog Mihaela Arkandela u Novom Slankamenu

Za Božić u obnovljenoj crkvi

Zbog udara groma u lipnju oštećena je cijela električna instalacija i mreža gromobranske zaštite na crkvi svetog Mihaela Arkandela u Novom Slankamenu. Uz pomoć Srijemske biskupije, donatora i župljana završeni su radovi na zamjeni kompletne instalacije, kao i žbukanje crkve.

»U crkvi je postavljena nova električna instalacija, kao i žbukanje crkve koje su uradili majstori iz našeg mjesta. Ono što ostaje je bojenje crkve. Zbog radova, liturgije se održavaju u vjeroučiteljskoj dvorani unutar crkve. Trenutno se radi na čišćenju i uređenju crkve, kako bi bila lijepa

za božićne blagdane budući da poslije dužeg vremena planiramo slaviti polnoćku u obnovljenoj crkvi«, kazao je slankamenački župnik preč. **Berislav Petrović**.

Također, kako dalje navodi, daljnji radovi na krovu crkve planirani su sljedeće godine.

»Nakon što smo pregledali crkvu poslije udara groma primijetili smo da su grede na krovu u jako lošem stanju, a oluja nam je odnijela i lim na dijelu krova. Planiramo u sljedećoj godini pregledati i sanirati grede na krovu i zamijeniti lim koji nedostaje«, istaknuo je župnik Petrović i zahvalio se Srijemskoj biskupiji i župljanima koji su doprinijeli da se crkva obnovi i ženama iz Slankamena koje su čistile i uređivale crkvu nakon radova.

S. D.

In memoriam

**Mr. sc. JULIJE
SKENDEROVIĆ
(1942. – 2025.)**

U četvrtak, 11. prosinca, preminuo je Julije Skenderović, magistar znanosti i istaknuta osoba u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, najpoznatiji kao prvi tajnik Demokratskog zaveza Hrvata u Vojvodini.

Mr. sc. Julije Skenderović rođen je u Subotici 1942. godine od oca Mihajla Skenderovića (Lešinog), diplomiranog inženjera ekonomije i majke Matilde, rođene Hermann. Osnovnu školu *Matko Vuković (Golubovu)* i gimnaziju završio je u Subotici, a potom odlazi na studij u Zagreb.

Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu stekao je diplomu profesora matematike i fizike i akademski stupanj magistra matematičkih znanosti. U Subotici je 23 godine predavao matematiku na Višoj tehničkoj školi.

Bio je predsjednik inicijativnog odbora za osnivanje DSHV-a, a prvi sastanci ovog odbora održavani su u njegovoj obiteljskoj kući. Bio je prvi tajnik DSHV-a i u dva mandata na izborima biran za vijećnika u Skupštinu općine Subotica. Bio je aktivan član DSHV-a od 1990. do 1994. godine. U tom mandatu posebno se istakao u radu na organiziranju pomoći studentima koji su željeli studirati u Hrvatskoj.

Godine 1994. preselio se u Hrvatsku u Poreč, gdje je živio i radio. Do umirovljenja je predavao matematiku na Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Autor je feljtona i tekstova o povijesti i statusu hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, koji su objavljivani u *Glasu ravnice*, na sajtu DSHV-a i u tjedniku *Hrvatska riječ*.

Sa suprugom Ivankom ima dvije kćeri, Danijelu i Ljerku.

Preminuo je u Rijeci, a pokopan je u Poreču.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Početak našeg spasenja

Došao se polako završava, proslava rođenja našeg Spasitelja sve je bliže, preostao je tek koji dan. Svatko se pripremio najbolje što je mogao. Zato nas ni evanđelje više ne opominje, nego sada govori o događajima koji pripremaju Mesijino rođenje.

Njegovo rođenje je početak našeg spasenja, početak ispunjenja proćkih obećanja i izraz divne Božje ljubavi prema grješnom čovjeku. Zato je ovo za nas ljude radostan događaj, jer njime započinje naše otkupljenje, Krist dolazi da spasi nas, kako kaže poznata pjesma. Silazi s neba na zemlju radi nas koji smo posrnuli i ne možemo iz gliba grijeha ustati sami, bez njegove milosti. Pripravljali smo se tjednima za proslavu Božića, jer samo pripravljeni, raskajanog srca, koje je spremno prihvatiti Božju ponudu spasenja, možemo shvatiti istinsku veličinu ovog događaja.

Rodio se Mesija

Krist dolazi među nas kako bi nam približio Očevu ljubav, koja svoj vrhunac ima u njegovoj žrtvi na križu. Bog se do tada ljudima činio dalek. Bilo im je teško osjetiti njegovu blizinu, unatoč brojnim čudima koja im je pokazao. Često su mrmljali i okretali se od njega nekim lažnim bogovima. Pa iako im je pomagao u trenucima velikih nevolja, oni bi se nanovo vraćali na krive putove. Zato Bog odlučuje doći među ljude, postati jedan od njih. Bude li mu na taj način blizak, čovjek će ga lakše prihvatiti, lakše će razumjeti njegovu ljubav, znat će da ga Bog razumije, jer je i sam bio čovjek.

Mesija je najavljan stoljećima prije nego je došao. Izraelci su očekivali njegov dolazak, ali su ga zamišljali drukčije od onoga kako se dogodio. Godine iščekivanja te teška povijesna situacija rasplamsavale su njihovu maštu i povećavale nestrpljenje glede Mesijina dolaska. U njihovim

zamislama on je postao politički oslobodilac, koji će ugujetavani izraelski narod spasiti od rimskog okupatora. Budući da je Božji poslanik, njegov dolazak je, prema tadašnjoj logici, trebao biti u moći i slavi. A Bog djeluje onako kako se nitko nije nadao. Dijete se rađa u štali na rubu grada. To dijete je Bog, očekivani Mesija koji će spasiti svijet. A to spasenje neće biti političko, nego mnogo značajnije, spasenje od grijeha za život vječni.

Došla je Ljubav

Skromnost u kojoj Bog dolazi među ljude izraz je veličine ljubavi prema svakom čovjeku, kao što dječji igrokaz kaže: »Noćas je ljubav na zemlju došla, Bog je postao dijete...«. U događaju koji slavimo nije bilo sjaja, ni luksuza, nikakve moći i slave, kao što se očekivalo, ali zasjala je Božja ljubav, koja će svoju puninu očitovati na križu.

Promatramo u ove dane žrtvu Božju. Ta žrtva započinje rođenjem u štali. Nije tako morao, ali je to odabrao. Božji Sin čovjeku postaje najbliži ako započne život na zemlji baš kao i svaki čovjek. A dolazak u štali, a ne na mjestu kakvo bi ljudi odabrali za dolazak Mesije, poručuje svakom čovjeku da ga Bog želi u svojoj blizini, da njegova ljubav nije za nekog, nego za svakog.

Svjesni ove divne poruke Božića, ljudi mu se oduvijek raduju. U toj radosti napravili su od njega najsajniji blagdan, pa nam se dogodilo da je sjaj ukrasa i lampica zasjenio događaj rođenja Spasitelja. U ovim danima pred Božić sjetimo se ponovno koliko je ljubav očitovao Bog rodivši se u štali, koliko nam je želio postati blizak i ući u dom i u srce svakoga od nas. Zato u ovogodišnjoj proslavi Božića stavimo u središte našega Boga, čije rođenje proslavljamo, ne zaboravljajući nikad da nas on uvijek čeka raširenih ruku, kao što je nekoć dočekao i pastire i kraljeve.

Božićni koncert

Tihā noć u Nazoru

Nedjelja, 21.12.2025. u 20 sati
Hrvatski dom, Sombor

Izložba kolača božićnjaka od 19 sati

Božićni vašar od 18 sati

Božićni PROGRAM U MONOSTORU

6.12.

10 sati, kuća časnih sestara
Božićna radionica za odrasle
Izrada kugli, čestitki i drugih kreativnih
radova.

6.12.

17 sati, dvorište kuće časnih sestara
**Dolazak Svetog Nikole i podjela paketića za
djecu**

14.12.

11 sati (nakon velike svete mise),
kuća časnih sestara
Svijet kugli – Božićna čarolija na dlanu
Izložba unikatnih kugli izrađenih na radionicama.

21.12.

15 sati, dvorište kuće časnih sestara
**Božićni koncert KUDH-a „Bodrog”
s gostima**

21.12.

15 sati, dvorište kuće časnih sestara
Winterwonderland, Božićni market

U Europu se ne može bez manjina

U subotu 13. prosinca u Domu sindikata u Beogradu održan je prvi od četiri zajednička predizborna skupa koalicije »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić«.

»Prije tri godine slavili smo pobjedu za koju smo mislili da je naša, ali 5. listopada 2000. godine pobijedio je Milošević, to sad već znamo. Srbija je opet pred izborom i u njoj ne postoji konsenzus kojim putem treba krenuti, ali mi znamo kojim putem treba krenuti«, rekao je *Dragan Bosiljkić*, glasnogovornik koalicije, otvarajući skup. **DUGO-GODIŠNJI SAVEZ:** Punih deset godina glavna podjela na političkoj sceni Srbije bila je između SPS-a i stranaka oporbe koje su se zalagale za uspostavu demokratskih političkih institucija. Ove stranke su tijekom deset godina sklapale različite saveze i u širokoj koaliciji pod nazivom Demokratska opozicija Srbije uspjele su pobijediti na izborima 2000. godine Miloševićev režim. Svih tih godina regionalne stranke i stranke nacionalnih manjina skupa su sa svim demokratskim snagama sudjelovale u zajedničkom nastojanju da se i u Srbiji krene putem tranzicije, putem kojim su još početkom 90-tih krenule sve druge zemlje Istočne Europe. *Branislav Kovačević*, lider koalicije Liga za Šumadiju, rekao je da ideja regionalizma i autonomije nije ekskluzivno vojvođanska i da se svi oni koji podržavaju takve ideje ponovno nalaze u nevolji, kao u vrijeme kad su mitingaši išli na Gazimestan.

(Jasminka Dulić)

»Hrcko« među djecom

Gotovo sve vojvođanske izdavačke kuće na jezicima nacionalnih manjina pored listova »za odrasle« imaju po jedan ili čak i više dječjih i omladinskih časopisa, koji su pokrenuti kada i osnovni mediji, ili bar nedugo nakon toga. Do sada je u Pokrajini izlazilo sedam dječjih i omladinskih novina na mađarskom, rusinskom, rumunjskom, slovačkom – a tome skupu će se uskoro pridružiti i časopis za najmlađe na hrvatskom jeziku pod nazivom »Hrcko«, kojega pripremaju i uređuju suradnici »Hrvatske riječi«. Časopis će se u stvari pred najmlađim čitateljima pojaviti kao podlistak tjednika, i za sada je namijenjen upravo onima koji su tek naučili čitati i pisati – djeci nižih razreda osnovne škole. »Djeca te dobi mogu lakše i brže postati 'Hrckovi' vjerni čitatelji, a i hrvatski jezik se trenutačno uči od prvog do četvrtog razreda«, kaže *Ivana Petrekanić*, urednica novog časopisa. »'Hrcko'

je smišljen tako da svojim sadržajem, na prilagođen i pristupačan način potakne dječje kreativne sposobnosti, a također ima za cilj i nenametljivo savladavanje hrvatskog jezika i pravopisa kroz zanimljive tekstove i priče. Ukoliko bi list počeo redovito izlaziti, bio bi otvoren i za suradnju s talentiranom djecom, koji bi kroz svoje literarne i ilustrirane radove mogli pokazati svoje znanje i umijeće.«

(V. L.)

Jedini radio-val koji govori hrvatski

»Dobra večer dragi slušatelji. Ovo je prva svečana emisija Radio Subotice na hrvatskom jeziku koje je pripremila Hrvatsko uredništvo utemeljeno sukladno odluci Skupštine općine Subotica i Upravnog odbora Radio Subotice«

Ovako je 21. prosinca 1998. godine otpočela prva emisija na hrvatskom jeziku na valovima Radio Subotice. Ova radio postaja je nepunih mjesec dana prije no što je progovorila i hrvatski, proslavila trideset godina svojega postojanja. Subotička je lokalna samouprava, na inicijativu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, krenula u ozbiljniju operacionalizaciju ove ideje. U božićno vrijeme, mala i mlada ekipa, otpočela je rad na jednom novom projektu, prvom elektronskom informiranju na hrvatskom jeziku, a potpora i stručno rukovodstvo bila su joj dva istaknuta društvena djelatnika, ne samo unutar hrvatske zajednice, *Lazar Merković* i pokojni *mr. Josip Buljovčić*.

(Dušica Dulić)

Čestitka povodom prve godišnjice izbora HNV-a

U ponedjeljak 15. prosinca 2003. godine navršava se prva godina od izbora prvog Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, na Elektorskoj skupštini u Subotici u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Tom povijesnom događaju osim predstavnika Saveznog ministarstva nacionalnih i etničkih zajednica u Saveznoj Republici Jugoslaviji te promatrača Europske organizacije za sigurnost i suradnju prisustvovao je kao najviši gost i predsjednik Hrvatskog državnog sabora *Zlatko Tomčić*.

»Tim povodom svim pripadnicima hrvatske zajednice u Državnoj zajednici Srbije i Crne Gore, svim gostima na Elektorskoj skupštini, svim elektorima i napose svim vijećnicima čestitam prvu godišnjicu. Čestitke upućujem u ime te iste hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori, u ime svih elektora koji su sudjelovali u radu prve Elektorske skupštine, u ime svih vijećnika prvog Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, u ime e-vlade HNV-a, u ime Izvršnog odbora HNV-a u ime sva četiri potpredsjednika HNV-a kao i u svoje osobno ime. Ovom svečanom prigodom upućujem svima najbolje želje za dalji uspješan rad Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine« – stoji u čestitci predsjednika HNV-a *mr. Josipa Ivanovića*. ■

Obitelj Stevana Ilijevića

Na ovoj fotografiji, koja je snimljena prvih godina XX. stoljeća, je obitelj **Ilijević** (nadimak **Dekič**). To je bila veoma imućna obitelj, koja je posjedovala više od 300 lanaca zemlje, veliku trgovinu na malo i veliko.

Na fotografiji sjede: **Magdalena** i **Stevo**, a stoje kćerke: **Marija** – **Maca**, udana za **Augustina Bančaka**; **Ilonka**, udana za **Petera Mesnera**; **Jolanda**, udana za **Pétera Sándora**; **Aranka**, udana za **Sándora Kalvisa**. Pored roditelja, tj. pored oca stoji najmlađe dijete, sin **Stevo** – **Štefika**, koji je rođen 1896. godine. Svi su obučeni u svečano građansko odijelo tog vremena i to nam kazuje koliko je obitelj imućna.

Stevo – **Štefika** se, nakon završene osnovne škole u Boki, dalje školovao u Temišvaru, ali zbog smrti oca vratio se u Boku i vodio trgovinu i obrađivao zemlju. **Stevo** je bio veoma aktivan u kulturnom životu Boke.

Kada je poslije Prvog svjetskog rata škola ostala bez dovoljno prostora, besplatno je davao tri prostorije u svojoj kući za učionice, od 1920. do 1965. godine. I danas se mnogi mještani sjećaju da su školu pohađali u njegovoj kući.

Organizirao je tečaj esperanta pod nazivom »Kod Zelene zvezde«, vodio je kulturno-umjetničko društvo. Amaterski se bavio fotografijom i u svojoj kući držao fotolaboratorij.

Stevo Ilijević je 60-ih godina prošlog stoljeća pisao bilješke o povijesti Hrvata u Boki, važnim povijesnim događajima, starim običajima, te zgodama i nezgodama običnih ljudi. Ti zapisi objavljeni su u knjizi *Zapisi Stevana Ilijevića iz Boke*.

LJ. V.

Advent u Vukovaru

Hrvati iz Vajske, Plavne i Bača 14. prosinca obišli su Vukovar i posjetili *Advent u Vukovaru*, a sve to pod pokroviteljstvom Grada Vukovara i gradonačelnika **Marijana Pavličeka**.

Program je započeo svetom misom u crkvi Gospe Fatimske u Borovu Naselju, nakon čega su sudionici posjeta ručali u Domu učenika u Vukovaru. Uslijedio je obilazak vukovarskog Vodotornja, jednog od najvažnijih simbola grada, a potom i prijem u Gradskoj upravi, gdje ih je primio gradonačelnik Marijan Pavliček. Tom prilikom sudionici su se upoznali s radom gradske uprave te je

dogovorena daljnja suradnja. Nakon službenog dijela programa sudionici su posjetili *Advent* u središtu grada, a dan je zaključen paljenjem treće adventske svijeće u dvorcu Eltz.

Inicijator posjeta bio je predsjednik Mjesne organizacije DSHV-a Vajska **Dario Bošnjak**, dok je realizaciju programa preuzelo Hrvatsko društvo *Drevni Bač* iz Bača. Bošnjak je istaknuo kako je cilj posjeta bio jačanje zajedništva među Hrvatima iz Bačke te povezivanje s institucijama u Hrvatskoj.

D. B.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 i 91/25) i čl. od 55. do 68. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 32/19 i 47/2025)

oglašava JAVNI UVID U

Nacrt Izmjene dijela Plana generalne regulacije VII za zone Kertvaroš i Novi grad i dijelove zona Mali Radanovac, Radanovac i Palić

Javni uvid može se obaviti od 22. prosinca 2025. godine do 23. siječnja 2026. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204 i na službenoj mrežnoj stranici Grada Subotice www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 22. prosinca 2025. godine do 23. siječnja 2026. godine.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 3. veljače 2026. godine u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u plavoj sali), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Božićni kviz

1. Kada počinje advent (došašće)?

- a) četiri tjedna prije Božića (S)
- b) tri tjedna prije Božića (K)
- c) traje cijele godine (M)

2. Kada se sije božićna pšenica?

- a) 25. studenoga na sv. Katu (J)
- b) 4. prosinca na sv. Barbaru (P)
- c) 13. prosinca na sv. Luciju (R)

3. Tko je Mariji navijestio Isusovo rođenje?

- a) anđeo Rafael (U)
- b) anđeo Gabrijel (E)
- c) sv. Josip (T)

4. Gdje se Isus rodio?

- a) u Kani Galilejskoj (Z)
- b) u Nazaretu (V)
- c) u Betlehemu (T)

5. Kada se Isus rodio, na čemu je ležao?

- a) na dušek (N)
- b) na slami (A)
- c) na podu (J)

6. Koje su se dvije životinje, prema tradiciji, nalazile u Isusovim jaslama?

- a) vol i magarac (N)
- b) vol i krava (O)
- c) nije tamo bilo životinja (NJ)

7. Što je dovelo mudrace – Sveta tri kralja do mjesta Isusovog rođenja?

- a) golub (Č)
- b) ovčice (V)
- c) zvijezda Repatica (B)

8. Koji kraljevi su pohodili tek rođenog Isusa?

- a) Baltazar, David i Melkior (P)
- b) Salomon, Herod i David (K)
- c) Baltazar, Melkior i Gašpar (O)

9. Izrada jaslca tradicionalno se pripisuje kom svecu?

- a) sv. Ivanu (C)
- b) sv. Franji Asiškom (Ž)
- c) sv. Antunu Padovanskom (D)

10. Među brojnim božićnim pjesmama najpoznatija je?

- a) Tiha noć (I)
- b) Čudesna noć (K)
- c) Mračna noć (U)

11. Jedna od najpoznatijih hrvatskih božićnih pjesama je?

- a) Rođen na slamici (B)
- b) Djetešce malo stiglo je (Š)
- c) Djetešce nam se rodilo (Č)

Kad riješiš kviz slovo kod točnog odgovora prepisi u kvadratiće. Ako si sve točno riješio, pročitaj što ti *Hrcko* poručuje.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35 m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaćaćete su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici.
Kontakt telefon: 061/6767041.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 i 91/25) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za potrebe urbanističko-arhitektonskog oblikovanja površine javne namjene – uređenje skejt parka na dijelu kp. br. 11987/1 ko Donji grad u Subotici

(naručitelj projekta – Grad Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o urbanističkom projektu od 26. prosinca 2025. godine do 5. siječnja 2026., svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt može se pogledati i na službenoj mrežnoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 26. prosinca 2025. godine do 5. siječnja 2026.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 23. 12. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Okusi zime koji griju iznutra

Snježna idila kao provjerena destinacija

Za vikend smo bili u Osijeku. Toliko nam je blizu da nam je već postalo tradicija otići tamo jedan adventski vikend. Volim njegovu uređenost i toplinu koju stvaraju žućkaste lampice. O Osijeku sam pisala nebrojeno puta pa sada neću ponovno, ali želim podijeliti jedno novo iskustvo. Kao i mnogi drugi, svratili smo u trgovački centar i ondje zatekli red ljudi ispred nečega što se zove Mystery box. Nešto slično vidala sam već na internetu, ali bila sam skeptična, je li riječ o prijevari i hoću li za uplaćeni novac uopće dobiti svoj misteriozni paket. Za one koji ne znaju, radi se o otkupu paketa koji nikada nisu isporučeni, a paket birate tako da opipavate ambalažu i nagađate što je unutra. Plaća se po težini, pa sve skupa nalikuje svojevrsnoj lutriji s paketima. Svi su nasmijani, pomalo uzbuđeni, kao da su uvučeni u neku igru. Odabrali smo četiri paketa i, vjerovali ili ne, dobili svašta. Šalu na stranu, unutra je bilo jako puno gumica za kosu i dječjih ukosnica, neki mali kulinarSKI set koji ne ulijeva baš nadu, hrpa umjetnih trepavica i jedan ženski kupaći kostim koji ne bih posebno komentirala. Kako god bilo, malo smo se razočarali, ali smo se pritom dobro zabavili. Ne znam kome ovo zvuči primamljivo, ali dijelim naše iskustvo, možda nekome posluži kao mala lekcija.

Sa sljedećom zimskom destinacijom ne želim dobiti »mačka u vreći«, kao s mojim mystery paketom, nego idem na sigurno, vodim vas u snježnu Estoniju.

Elegantno i nenametljivo šarmantno

Ako postoji mjesto koje u adventsko vrijeme pokazuje da čarolija ne mora biti glasna i razvikana, onda je to Tartu. Drugi po veličini grad u Estoniji možda vam neće odmah pasti na pamet kad razmišljate o prosincu, lampicama i kuhanom vinu, ali upravo u tome leži njegova najveća prednost. Tartu je tih, elegantan i nenametljivo šarmantan, savršen za one koji žele zimu doživjeti polako, bez gužvi i bez osjećaja da sudjeluju u turističkoj utrci.

U prosincu grad poprima gotovo skandinavsku smirenost. Središnji trg s gradskom vijećnicom obasjan je toplim svjetlima, božićno drveće stoji dostojanstveno, a mali adventski štandovi nude lokalne delicije i rukotvorine. Ovdje nema agresivne glazbe ni prenatrpanih kućica. Umjesto toga vlada ugodna atmosfera u kojoj se ljudi zadržavaju, razgovaraju i griju ruke oko šalica vina s mirisom cimeta i klinčića. Tartu u adventu ne pokušava impresionirati, on vas jednostavno osvoji.

Putovanje do Tartua prilično je jednostavno. Najčešće se leti do Tallinna, a zatim se modernim vlakom ili autobusom za nešto više od dva sata stiže u grad. Vožnja kroz zimski estonski krajolik, s bijelim poljima i tamnim linijama šuma,

savršen je uvod u ono što vas čeka. Već pri dolasku postaje jasno da ste stigli na mjesto gdje se živi sporije i promišljenije.

Kolaž iz Estonije

Nekoliko dana u Tartuu lako se ispuni bez žurbe. Grad je kompaktan i idealan za šetnje. Stari dio grada, rijeka Emajõgi i parkovi pod snijegom stvaraju gotovo filmsku kulisu. Posebno mjesto u gradu zauzima Estonski nacionalni muzej, moderan, interaktivan i iznenađujuće zabavan, čak i za one koji inače nisu muzejski tip. Sveučilišni duh osjeti se na svakom koraku, u kafićima punim studenata, knjižarama

i galerijama koje i zimi djeluju živahno, ali nenametljivo.

Zima je savršeno vrijeme za upoznavanje estonske kuhinje. Na stolovima se često nalaze zasitna, domaća jela: kobasice, krumpir, kiseli kupus i guste juhe koje griju iznutra. Slatkiši s kardamomom i cimetom prirodno se uklapaju u adventsku atmosferu, a topli napici od šumskog bobičastog voća ili klasično kuhano vino savršeni su nakon duge šetnje na hladnom zraku.

Kad je riječ o suvenirima, Tartu nudi one s karakterom. Pleteni vuneni proizvodi, rukavice i čarape s nordijskim uzorcima, drveni predmeti jednostavnog dizajna i prirodna kozmetika inspirirana estonskim šumama daleko su od generičkih uspomena. To su stvari koje ćete zaista koristiti i koje će vas podsjetiti na mirnu, zimsku čaroliju Baltika.

Tartu u vrijeme adventa idealan je za putnike koji traže autentičnost, tišinu i kulturu, ali ne žele dosadu. To je grad koji ne više da bi bio primijećen i upravo zato ostaje u pamćenju dugo nakon povratka kući. Igra na sigurno i provjereno.

Gorana Koporan

Foto: visitestonia.com/en/tartu-christmas-village

Pretposljednje kolo 1. HNL

Foto: NK Slaven Belupo

Pobjede vodećih

Tijekom prošloga vikenda odigrani su susreti 17. kola 1. HNL, ali pod najjačim snopom reflektora javnosti bili su susreti koje su *Dinamo* i *Hajduk* igrali u gostima protiv *Slavena*, odnosno *Lokomotive*. Jer obje vodeće momčadi su se do vikenda nalazile u rezultatskom padu i prosinačke ligaške pobjede bile su naprosto imperativ. I bi tako...

Povratak Dinama

Tri europska susreta (*Celta* 0:3, *Lille* 0:4 i *Betis* 1:3), tri teška poraza i 10 primljenih uz samo 1 postignut gol. Uz sve to izgubljena dva očekivana domaća boda u derbiju protiv *Hajduka* (1:1), aktivirali su na Maksimiru sve moguće alarme. I prema obaviještenim izvorima klupa se ozbiljno počela ljuljati treneru **Kovačeviću**. Stoga su *modri* morali pobijediti kako znaju i umiju u Koprivnici, te kako-tako održati pozitivno ozračje u svlačionici i oko nje. I dogodilo se. *Dinamo* je uvjerljivo svladao trećeplasirani *Slaven* (5:2), uz dva pogotka probuđenog skupo plaćenog centarfora **Belje**. Mir se na kratko vratio u modre redove, a pobjeda u posljednjem jesenskom kolu protiv *Lokomotive* donijela bi željeni predah pred u susret preostala dva susreta Lige Europe protiv *FCSB* i *Midtjylland*. Baš kao i tekuća dva prosinačka HNL duela, i ova dva siječanska imaju pobjednički imperativ jer od njihovih rezultata izravno ovisi *Dinamova* proljetna euro sudbina.

I Hajduka...

Zbilja nevjerojatno zvuči podatak kako drugoplasirana momčad hrvatskog prvenstva *Hajduk* nije zabilježio ligaš-

ku pobjedu još od 8. studenoga (*Osijek* 2:0). Istina, izgubio je samo jedan susret (*Rijeka* 0:5) i odigrao dva remija (*Varaždin* 1:1, *Dinamo* 1:1), ali su ga navedeni slabi rezultati (2 od 9 mogućih bodova) koštali gubitka prve pozicije. Zbog svega toga je susret protiv uvijek neugodne *Lokomotive* bio iz kategorije tzv. biti ili ne biti. Pobjeda bi donijela buđenje iz minus faze i vratila dobro raspoloženje pred blagdansko vrijeme. Najbolja partija **Rebića** u dresu *bilih* (2 gola i asistencija), uz solidnu predstavu i svih ostalih prvotimaca, priskrbili su sigurnu pobjedu (3:1) i povratak na šampionsku stazu uz održanje minimalnog zaostatka za vodećim *Dinamom*. Za vikend slijedi posljednji ovogodišnji susret na Poljudu protiv *Vukovara* i samo pobjeda dolazi u obzir za miran »bili« Božić.

Buđenje Rijeke

Aktualni prvak *Rijeka* ovu je sezonu započela, najblaže rečeno, katastrofalno, ali se postupno, vođena svojim španjolskim stručnjakom **Sanchezom**, uspjela vratiti na mjesto koje joj po kvaliteti i pripada. Pobijede li *Istru*, u zbog guste magle odgođenom susretu, naći će se na četvrtoj poziciji i pred zimsku pauzu zasigurno uhvatiti potrebiti priključak u borbi za euro vizu sljedeće sezone. Što se tiče nastupa u Ligi Konferencije, Riječani su nakon uvjerljive pobjede protiv *Celja* (Slovenija) nadomak osiguravanja plasmana u proljetno razigravanje, što znači dodatne bodove za ranking hrvatskog klupskog nogometa. Predvođeni najboljim igračem lige i reprezentativcem **Frukom**, *bijeli* s Rujevice imaju ponovno lijepu perspektivu.

D. P.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 i 91/25) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

Urbanističko-arhitektonske razrade lokacije za izgradnju poslovnog objekta – apart hotela s »Wellness« centrom katnosti Po+P+1+Pk na k. p. br. 984/1 i 985 K. O. Palić na Paliću

(naručitelj projekta – Duško Prole, Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o urbanističkom projektu od 26. prosinca 2025. godine do 5. siječnja 2026., svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt može se pogledati i na službenoj mrežnoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 26. prosinca 2025. godine do 5. siječnja 2026.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

KOŠARKA

Poraz Spartaka OS

Nakon nekoliko rezultatskih neuspjeha u duelu protiv *Spartak Office Shoesa*, u nedjelju navečer je *Crvena zvezda* uspjela svladati Subotičane (93:77) u duelu 9. kola ABA lige. Beogradska momčad je ovom pobjedom preskočila *golubove* na tablici skupine B i sada zauzima treće mjesto sa skorom 6-3,

Foto: subotica.info

dok je *Spartak* na četvrtoj poziciji (5-4). U sljedećem kolu, 21. prosinca u Subotici gostuje momčad *Bosne*, a susret se igra od 20 sati.

POGLED S TRIBINA

Hrvatska košarka

Dvije pobjede Hrvatske na startu kvalifikacija za Svjetsko košarkaško prvenstvo u Kataru 2027. godine, poslije dugo vremena vratile su osmijeh na lica svih domaćih ljubitelja igre pod obručima. Prvo je u Osijeku izborna uvjerljiva pobjeda protiv Cipra (100:60), a potom je uslijedila fantastična partija protiv Izraela u gostima (85:71) i maksimalno rezultatsko ostvarenje ovog zimskog kvalifikacijskog prozora. Pa će tako, ovu 2025. godinu Hrvatska završiti na prvom mjestu svoje kvalifikacijske skupine E, u velikoj mjeri zahvaljujući i novom izborniku **Tomislavu Mijatoviću**. Mladi stručnjak karijeru je započeo kao pomoćnik **Velimira Perasovića**, isprva u *Ciboni* a potom i u *Anadolu Efesu* (Turska). U ovom klubu je stekao zavidnu afirmaciju, godinama radeći uz veliko trenersko ime turske košarke **Atamana**, a jedno kraće vrijeme tijekom

prošle godine obavljao je i funkciju glavnog trenera. U svibnju je uslijedio poziv Hrvatskog košarkaškog saveza, Mijatović ga je prihvatio i samo par mjeseci kasnije stigli su i prvi očekivani rezultati. Momčad igra lijepu košarku, a obje pobjede plod su vrlo organizirane i disciplinirane postavke na terenu. U najvećoj pobjedi u posljednjih nekoliko godina, protiv Izraela, briljirali su **Ružić** (23 poena) i **Hezonja** (19), uz solidne partije ostalih suigrača (**Božić**, **Nakić**, **Škara** i dr.). Lijepa je to blagdanska priča uz novogodišnju želju da se takva igra i rezultati nastave i protiv Njemačke, u sljedećem (proljetnom) kvalifikacijskom prozoru, te uzvratima protiv Cipra i Izraela. U drugi dio kvalifikacijskog ciklusa plasirat će se tri prvoplasirane momčadi iz ove skupine, prenijet će bodove u sljedeću skupinu koju će činiti još tri reprezentacije iz druge skupine. Potom se formira nova skupina od šest momčadi i slijedi novih šest susreta. Prve tri reprezentacije izborit će nastup na sljedećem SP u Kataru 2027. godine.

D. P.

Umotvorine

- * Nećeš naučiti plivati čitajući o vodi.
- * Ako imaš svoju priču, ti ćeš joj pisati kraj.
- * Izgovori su laži prerusene u razloge.

Vicevi, šale...

Konobar u restoranu gostu čita meni:

- Znaite, specijalitet našeg restorana su puževi.
- Znam! Jedan od njih me je jučer posluživao.

Govori žena mužu:

- Statistika kaže da se najviše nezgoda događa u kuhinji.

Muž:

- Da znam, ja ih uvijek moram jesti.

Aforizmi

- * Opasno je lomiti sebe da bi se ugurao u tuđe kalupe. To nikad ne završi dobro.
- * Ljubav prema sebi ogleda se i u izboru ljudi kojima smo se okružili i njihovom ponašanju prema nama.
- * Nastaviš li nositi cigle iz prošlosti, i dalje ćeš graditi istu kuću.

Vremeplov – iz naše arhive

**Sastanak kod biskupa
Ivana Pénzesa, 2005.**

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Lisica pase travu

Lisica odbila male od sise, pa će i učiti na meso. Donela njim pivca, da se prvi put u životu oslade, al zatim udarila nevolja pa već dva dana nema ni zaloga u usta. Lisica se vuče oko salaša a nikako da se domogne kake dobre kokoške, i tako natrapa na divijeg zeca.

– Kad nemam što mi srce ište ja ću poplašiti glad s ovakim pivcom što pasi travu – lisica se od nevolje šali sama sa sobom.

Potira sirotog zeca, a on pružio korak pa okolo-naokolo, a nikako da lisicu skine s traga. Snage u nogama već ponestaje, lisica se sve bliže primiće, i tako zec jedared dotrče do same lisicine jame. Svud nevolja. Ta prokleta jama ukopana u obalu ezera, a ko je još vidio zeca da pliva?

– Luda moja glava – počeo se on lupat po čelu. – Tribalo je meni zanovetat kad se ona patka silom tila udat za mene? Ona bi me već davno naučila plivat, al onda sam bio momak na glasu, pa samo iznalazim zamire divojki! Gega se, truntava je!

Baš luda glava: sitio se ženidbe a tu smrt za petama. Lisica već kasa iza kukuruzišta pa će obali. Šta će zec – ako će u ezero, ako će u lisičine zube: svud smrt – već utrče u njezinu jamu.

Kad su lisičići vidili tako uvatog i brkatog stvora, uplašili se ko da je lisičiji zmaj doletio. Ni zec se nije nado da će se i od njega živ stvor uplašiti, a kad je još vidio da iz jame vodi izlaz i na više strana, najedared mu proradila pamet.

– Ako vas mater zapita za me, da ste iz sveg glasa vikali da sam otrčao kroz kukuruzište. Poklaću vas i krv vam popit ako me ne poslušate! A mater ću vam prvu raskidat na komade.

Priti se zec pa se sve i sam čudi kako zna i to, a lisičići ko da već nisu živi. Kako oni ne bi poslušali tako strašnog i neviđenog gosta! Lisicin bat se jedva čuo lisičići je već upućivaju priko kukuruzišta. Kako se ona izgubila, zec lupio stražnjim nogama da se lisicina kuća sva trese, i još zapriti lisičićima:

– Da se niste makli odud! Napolju vrebaju moja braća, a u nji nije tako milostivo srce ko u mene.

Ode on na suprotnu stranu a lisica sad nek ispruži jezik dok mu opet ne nađe trag. Ona je trčala livo, trčala desno i jedared vidi da je lovu kraj. Pokunjila se i ode kući, a tamo se samo iznenadila. Njezina dica se zavukla u dno jame i drću ko da je došlo smak svita. Kad je ona čula šta se tu događalo dok je ona trčala za vitrom, mućnila pameću i samo kaže diti:

– Hajte za mnom na obalu, na zelenu travu. Sad će vas mater učiti onom što ni ona još nije radila.

Ona kreće, a dica neće.

– Da nije prid jamom onaj strašni stvor? – dica sve plaću.

– Ne bojte se – lisica samo odmane repom – vaša mater je njega proglasila za pivca, pa je odletio ko da su mu krila izrasla.

Izvela ona dičicu, pa je jedva započela s njima nauk, kad naleti švraka. Nosi pile svojim švracićima. Kad je vidila šta lisica radi umalo nije ispuštila lov.

– Sestro moja, šta to vide oči moje?! Jel ti baš zapravo paseš?

Nek ne viruje očima, al mora ušima jel joj lisica lipo kaže:

– Moram kad dicu učim pasit ovu lipu travu.

– A šta je tebi dodijalo da dicu učiš na tako šta?!

– Ej, sestro moja, kad sam ja to dočekala da zečija pamet nadjača lisičiju, onda tu nema drugog spasa: el da naučim travu pasit el da bude smak svita.

Pričala Tona Jurčak r. Lebović, Tavankut
Hrvatske narodne pripovijetke iz Vojvodine, 1960.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Čarde i bircuzi

Sidim u kujnice pa onako baš pravim študiram kako j sve prošlo koda s reko britva. U sebe isapim: »E moj Marne nagledo i naslušo si se svega i svačeg. Prošo ohohoo. I baš imaš sriće što s još živ pa još nato i da ti u kuće osto sin. A vala sam i zaslužio? Nisam nikad dangubio. U Boga sam virovao, bojo ga se i poštivo. Ta i sade j tako. Gledim da se svaki dan izmoljim, za Uskr i Božić u crkvu odem«. Evo cili dan magla. Ni za na dvor nos promoljit a kamol na sokak izać. Taman mi u pamet faš Joza došo jer ga nema već par dana kad evo ga na vrati. Unilazi i pozdravlja: »Faljen Isus faše. Evo ja došo. Nisam bio par dana pa se mislim da ti cigurno falim«. Ta faš je kod nas ko kod kuće. Rasprma se a da mu ne triba ni reć, pa će: »Niki dan bila misa za pokojnog kum Đuru pa mi unuk odno do crkve. Potli išli na groblje a potli groblja mi malo limuzinom provozo. Lip dan a ni ko ovaj danas. Obišli selo. Išli do Dunava i atara. Faše ništa to više ni ko prija. U selu i digod koga moža vidit a u ataru ko na misecu. Nigdi nikog. A tako i na Dunavu. I sade sam ti ja tu faše ope vidio koliko se sve prominjilo al bome koliko sam i izlapio«. Prikidam ga: »Ajd. Ajd neka tako faše. Ti izlapio? Pa kad divaniš svi ti tentu i kažu da s ti sičaš kati se dada rodio a ni da s izlapio. Ajd neka«. »Neg šta faše, neg šta neg izlapio«, odgovara. Objašnjava mi kako j reko unuku da neb mario otić popit koji špricer na čardu *Kod Sto Bogova* a da mu unuk odgovorio da to više ne postoji. Onda mi objašnjava kako mu reko da b mogli onda otić na čardu *Kod Doktora* pa j ispalo da ni nje više nema. Ispalo da nema više ni *Čuline*, kako b reko *Patkove* čarde a ni čarde *Kod Hecl*. »Faše, ta nema više ni jedne čarde iz onog vrimena. Faše sam je prošlo tričetvrt vika a već ji nema. A ja cigurno to zno pa zaboravio«, objašnjava. Čudi se. Češem se iza glave pa ću: »Ako s ti izlapio faše onda šta sam ja? E da mi kogod reko da ji više nema ja b mu reko da laže«. »Faš Marne, nisam ti ja više ni za šta. Zaboravljam a za privridit skoro ništa«, žalosno će. Pa nastavlja: »Onda mi malo unuk provozo kroz selo. I znaš šta ima novo faše?«. »Šta ima novo? Reci?«, pitam. Dalje će: »Ispalo da ni bircuza naši skoro da više nema«. Ope objašnjava da bircuzi bliže crkve, kod *Adoša*, *Kudisa* i *Lendela* odavno ne radu. To j zno kaže al se čudi di sade svit ide na igranke. Svaj utučen, žalosno divani da s ostali sam *Patak* i *Voja* al ispidr nji ni bicigla, ni limuzina a kamo l špeditera s konjma. Ope će žalosno: »Idemo dalje kroz selu pa vidim da ne radu više ni *Šljafa*, *Dumala*, *Šandor*, *Koba*, *Selja*, ni *Drcko*. Sičaš ji se faše. Ta ni bilo dana da ispidr nji ni bilo koliko oš bicigla, špeditera s konjma. Svi čekali gazde da ugasu žeđ, otkartu jel se izdivanu. Cigurno sam ja tu još kogagot i zaboravio spomenit al to j od tog što sam izlapio. Nema ti faše danaske za nas više redovnog mista za pokvasit grlo, izdivanit se, otkartat jel čut šta j novo u selu«. »Sve si potefio faše«, odgovaram.

U NEKOLIKO SLIKA

Subotički oratorij u Tavankutu

BOŽIĆNI KONCERT

zбора „Odjek”

Zajednice Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić”

21. 12. 2025.

u 18 sati

Crkva Uznesenja BDM
Zemun, Veliki trg 4

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

U povodu 80. obljetnice osnutka
Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici
pozivamo vas na kazališnu večer

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE?

utorak, 23. 12. 2025., 20 sati
Kazalište Kosztolányi Dezső
(Trg žrtava fašizma 5, Subotica)

Publiku očekuje:

- predstavljanje knjige
Milovana Mikovića „Idemo li večeras u kazalište?“
- nastupi glumaca iz Zagreba i Subotice
- prikazivanje originalnih
i dokumentarnih snimki
o povijesti subotičkog teatra

Ulaz slobodan

Knjiga *Idemo li večeras u kazalište?*
bit će dostupna po cijeni od 1.000,00 din

mh

Gupčev bal

HKPD »Matija Gubec« organizira
XVII. »Gupčev bal«, koji će se održati
7. 2. 2026. godine u velikoj dvorani Doma
kulture u Donjem Tavankutu.
Goste očekujemo od **19.00** sati.

Za dobru zabavu pobrinut će se **TS "Biseri"** iz
Subotice te **TS "Astal"** iz Požege.

Cijena ulaznice je **3200** dinara, u koju su
uračunati večera i neograničena konzumacija
pića.

Rezervacija ulaznica na broj
+381 64 2015274 (Kristina Tokodi Križan)

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM[®]
OSIGURANJE**

VREME JE DA MISLIMO NA BUDUĆNOST

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

požar	izlivanje vode
udar groma	provalna krađa
eksplozija	razbojnička krađa
oluja	lom stakala
grad	odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

milenijum-osiguranje

milenijum-osiguranje

@milenijumosiguranje

@milenijumosiguranje

www.mios.rs

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

**Radio Marija Srbije
Radio Maria play**

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar**

- 12 meseci sa **50% popusta**

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

2026

Срећан Божић и Нова година

Šrićan Božić i Mlado lito

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet

Šretan Božić i Nova godina

Merry Christmas and Happy New Year

Gyivánovity Dániel

председник Скупштине града
pridsidnik Škupštine varoši
a varoši képviselő-testület elnöke
predsjednik Škupštine grada
chairman of the City Assembly

Стеван Бакић

градоначелник
gradonačelnik
polgármester
gradonačelnik
mayor

